Масса а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 26 август, 1978 шу. ● № 102 (5922). ● Мах 2 кеп.

ПОЛИТИЧЕСКИ ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕШАР ЭРГАДОАХАШ ТОАДЕ

Советски нах идейни кхетам луш хьалкхебара боккха лоархІам болаш да политически экономически дешар. Цо чІоагІа гІо ду КПСС XXV съезда решенеш, пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра къахьегамхой оарцагІбоахача.

Дукха ха йоацаш КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюрос дийцар 1977—1978 дешара шера политически экономически дешара системерча итогехи 1978—1979 дешара шера декхарехи дола дош. Бюро соцам тІа белгалдаьд «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни дешара декхарех» КПСС ЦК баь соцам, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлашцара положенеши выводаши кулге а лувцаш марксистско-ленински дешари экономически образовании дІахо тоаяра парте горкомаша, райкомаша, юххьанцарча партийни организацеша белггала болх баьлга. Партийни дешара системе дешаш хилар 62 эзар коммунисти парте воаца активисти, дІадахача шерарчул 1735 саг дукхагІа.

Занятей керттера чулоацам бар марксистско-ленински теори, XXV съезда материалаш, СССР керда Конституци, СССР Лакхехьарча Совета ворхІлагІча (аргІан йоацача) сессе, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаяьча торжественни заседане документаш, КПСС дунен халкъашта юкъерча гІулакхийн арахьарча политикан дешаш, Л. И. Брежнева «ЗІамига лаьтта» «Юхадийндалар» яха книжкаш кІоаргга Іомадар.

Дикка уйла тІаахийтар КПСС XXV съездо оттаь парте экономически стратеги, общество экономически дегІаахара законаш, боахам лелабарен производство вІаштІехьъяккхарен ленински принципаши методаши Іомаяра.

Дешар дІахьош шерра пайда ийбаьб теоретически конференцеш, семинараш, собеседованеш, практически заданеш кхоачашъяр, рефераташ кийчъяр санна йолча формаехи методехи.

Партийни комитеташ дукхагІа теркам бе яьинай пропагандисташ хьахаржара, цар теоретически методически дешара, царна информаци яра, балха опыт вІаши йовзийтара.

Цунца цхьана дешар вІаштІехьдоахачен цун чулоацамцен хиннад хоалуш дола кхоачамбоацараш. Цхьайолча партийни организацешка моттигаш хиннай политически экономически дешар формана леладеш. Иштта, «Назрановский» совхозе, «Малгобекнефть» мехкдаьттен гази йоахача управленен буровой балхий управленен, Гудермесски ремонтно-гІишлон управлене, «Сельхозтехника» Аргунски отделене, «Грознефтеоргсинтез» объединене предприятей дукхача школашкеи семинарашкеи занятеш дІайихьай лохача теоретически боарам тІа, дукхагІча хана къахьегача коллективай декхарашца ца ювзаш, тоъам болаш пайда ийбаьбац дешара хьинар айдеча формаехи методехи.

Цхьайолча партийни организацешка цІенхаштта кхоачамбоацараш хиннад пропагандисташ лахара а уж теоретически методически кийчбара а даькъе.

КПСС обкома бюро соцам тІа белгалдаьд 1978—1979 дешара шера марксистско-ленински дешараи экономически образованенеи кулгалдара боарам лакхбаьза баргбац аьнна. Партийни дешарен комсомольски политпросвещенен тІадоагІача шера керттера декхар да марксизма-ленинизма керттера положенеш, КПСС XXV съезда решенеш, кхыдола документаш, новкъоста Л. И. Брежнева балхаш, СССР керда Конституци кІоаргга Іомаелга. Экономически образоване дІахо дахьа деза социализмерча къахьегама проблемаш, производства эффективности балха дикали айяра опыт Іомаелга.

«КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни дешара декхарех», «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа производства эффективности балха дикали лакхъечара къахьегамхой экономически дешара лоархІам айбара тІехьа Башкире партийни организаце беча балхах» долча КПСС ЦК соцамаша маяххара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша Іалашде деза могаяь йола дешара курсаш, дешара планаши программаши ладувгІараша кІоаргга Іомаелга. КПСС теоренен политиканен пропаганда е еза коммунизм хьалъяра практикаца айхха ювзаш, пропагандистий низаш тІадахийта деза идейни кхетам балара дешаш комплексно къестадара.

Дешара планаш караерзаеш шерра пропаганда е еза КПСС ЦК июльски (1978) Пленума материалаштеи документаштеи, мехка юрта боахам дІахо дегІабоалабара парте чакхдаха лерхІача гІулакхашта. Къаьстта уйла тІаяхийта еза КПСС-н Советски правительстван машар Іалашбара тІаерзаяь йола арахьара политика дІайовзийтара.

ХІанз КПСС горкомаш, райкомаш, юххьанцара партийнии комсомольскии организацеш политически экономически дешара школаш, кружокаш, семинараш вІашагІъехкаш я. Из болх чакхбаккха беза гучадаьха кхоачамбоацараш кхы хулийтаргдоацаш, кердача дешара шера дика хьалаш Іалашдергдолаш.

ХІара ладувгІачоа общество дегІаяра законаш, КПСС политика Іилман лардаш йовзилга Іалашде деза, хІанзарча общественни вахара явленеш классови позицеш тІара къестаергйолаш, буржуазни идеологии морали тІаэцаргйоацаш, цунца машар хургбоацаш Іомаве веза хІаравар.

Экономически дешара лоархІам айбарах болча КПСС ЦК соцам тІа белгалдаь ма-хиллара партийни, профсоюзни, комсомольски органаша, предприятей, организацей, колхозий, совхозий кулгалхоша Іалашде деза экономически дешара теоретически методически боарам айбелга, из практически балхаца айхха дувзилга.

Политически дешара системе гІолла эргадоахаш тоаде деза идеологически кадраш кийчъелга, царга кхаьча знанеш тІаерзае еза къахьегамхошта коммунистически кхетам балара, дына гІулакхаща, дІаяхача замах юхедисача зенерча хІамаща, паччахьалкхени къахьегамен дисциплина телхаярца къовсам лоаттабара.

Керда дешара шу политически экономически дешар дІахо эргадоахаш тоадара, къахьегамхошта идейно-политически кхетам балара декхараш комплексно чакхдоахачара цун лоархІам айбара шу а даь дІаоттаде деза.



Пятилетка кхоачашъяьр

Пассажирски транспорта Грозненски объединене дІадоладеш дола моллагІа кердадар массаза а эттара хьалха хьаллоацачарех ва ГІаьзе Махьмад-Мирзеи цо кулгалдеш йола бригадеи. Шоаш дІадоладаьр дизза кхоачашдеш оамал я цар. Ше тІайийца хинна социалистически декхараш хІанзлехьа дикка тІехкхоачаш а даь, Нохч-ГІалгІай транспортни управленена чуйоагІача предприятешкарча водителашта юкъе эттара хьалхарчарца рапорт делар Махьмад-Мирзас пятилетка задани ше кхоачашъяь валарах. ХІаьта цо кулгалдеча бригадас а хІанзлехьа кхоачашъяьй пятилетка хьалхарча кхаь шера план. Массаза а иштта чІоагІа хул цун а цо кулгалдеча бригада а дош.

Цудухьа Махьмад-Мирзий наькха тІа лепаш я «Социалистически яхье котваьннар» яха массехк сийлен знак, авари йоацаш болх беш вар, коммунистически къахьегама ударник яха значокаш, «ИйслагІча пятилетка ударник» яха сийлен знак, кхыяраш. Укх тІеххьарча шерашка хадданза предприяте сийлен Улга тІа хьалтеха доалл цун портрет. Соахка предприяте ветеран яхеи укх шера сийлен ветеран яхен сийлен цІераш синай цунна. Объединене сийлен книжка тІа дІаяьзъяьй цун цІи.

Ткъаь кхойтта шу дизад Махьмад-Мирза къахьегаш вола. Берашха кхийна зІамига саг вар из Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом чакхбаьннача 1945 шера. МоастагІчо бохабаь халкъа боахам юхаметтаоттабара дукха къахьегама кулгаш эшаш ха яр из. Цу хана колхозе балха а ваха дІабоалабир цо шийн къахьегама никъ. 33 шера баркалаш яхаш цун къахьегама книжка тІа даь йоъгош дукха дале а, балхара моттигаш хувцаш даьр кхо йоазув мара дац. Духхьашха колхозе балха оттар, цул тІехьагІа водителалла вахар, Казахстанера Грозне цІавеча хІанз ше къахьегаш волча объединене балха дІаоттар мара дац цун къахьегама книжка тІа белгалдаьккха. «Летунех» вашаш а вац Махьмад-Мирза.

Шийн балха тІа Іалаьмате йоккха опыт Іоаьй цо водитель волаш къахьегача шерашка. Цудухьа цхьоалагІча класса водитель ваьв цунах. Итт шу совгІа ха я цхьоалагІча класса водитель из вола. ХІаьта ткъо шу дизад бригадана кулгалдеш вола. Цу шерашка предприятерча бригадашта юкъе дикагІа лоархІаши хадданза социалистически яхье хьалхалатташи хьайоагІачарех я цун бригада. Шийн коллективерча 40 водителах хІаране оамалаш дика йовз кулгалхочоа. ХІаранегара доаггІаш дар хьадех, балха тІа гІалат ваьнначоа бе боаггІаш бола бехк бу. Иштта волча кулгалхочун сий ду бригадерча берригача болхлоша.

Арсамаков Махьмада-Мирзас кулгалдеча бригадас паччахьалкхен плани тІаийца декхараши тІехкхоачаш ца деш цхьа бутт дІабодац. Цун керттердар да бригада кулгалхочо шийн коллектива къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхар, автопарках бизза пайда а эцаш бригадерча водителашa хьинаре къахьегар. Бригадага йолаш я наряд-задани, Рейсашка мел яьннача, чу мел йоагІача автомашинашта отметкаш ю цу тІа. Нагахьа моллагІа автомашина еха гараже чуеча цунна эшаш дола гІо ду балха тІа мукъа болча водителаша. ХІара водителга я бІарччача бетта йола путевой лист. ХІара денна бІарччача бетта йола задани а я цу тІа дІаязъяь. Бутт чакхбаьлча итогаш ю водителаша баьча балха, яхье хьалхалаттарий опыт шерра дІа-юха йовзийт, тІехьабисараш малагІча бахьанех бисаб хьож. Царна эшаш дола гІо-новкъостал дара бригадера болхлой оарцагІбоах, ше оарцагІвоал Махьмад-Мирза. Бригадас беча балха хадданза тІахьожам лоаттабеш хул бригадир ше.

Арсамаков Махьмад-Мирза дукха кхетамеи организаторски болх бу бригада водителашта юкъе. МоллагІчо а къахьегама е производственни дисциплина толхаяь моттиг нийсъелча цунца хьехар деш беседа ю, цох хІама ца хилча бригадни собране, профсоюза цехкоме е новкъостий суде дувц из гІулакх. Каст-каста беседаш ю пассажирашта культурно гІулакх дарах лаьца. Цул совгІа объединене дикагІвола хьехамча лоархІаш ва Махьмад-Мирза. Дукха моттигаш нийсъеннай балхах дог а ийккха балхара дІабала безам болаш водителаш нийслуш. Царца а дукха дувца дезаш хул, уж бакъахьарча наькъа тІа баха безаш хул. Цу даькъе дика кайоал бригадира.

Шийх тешам а бенна моллагІа шийна тІабилла болх цІенеи биззаи кхоачашбалца сатийна Іечарех вац бригадир. Цхьа бутт дІабахийтац дукха доагор ца кходеш. ХІара бетта 24—25 рейсагІа арайоал из тІавола такси. Цунга хьежжа лакха хул цо хьаэцаш дола алапи а. Бегаш беш санна оал цо шийн новкъосташка паччахьалкхен кассе Іа дІаденначунга хьежжа мара хургдац хьона Іа хьаэцаш дола алапи а.

Хьинаре къахьегашехьа общественни балха тІа дакъа лаца а ха корайоагІа Махьмад-Мирзана. Цкъа санна массехказа профсоюза месткома, новкъостий суда, халкъа тІахьожама группа член хиннав из. ХІанз цо кхоачашдеш да ГАИ общественни инспектора, къовсам тІа лаьнна дешаш къоастадара йолча комиссе члена декхараш.

Иштта вола Арсамаков Махьмад-Мирза производственни а общественни а балха тІа хадданза шийн новкъосташта хьоккам телаш ва.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: водитель М.-М. Арсамаков.

И. ПЛИЕВА сурт.

АЙДЕННАЧА ХЬИНАРЦА

Болхлой хьинар къаьстта чІоагІа айденнилга гойташ сурт дар «Атагинский» совхоза 3-ча отделене тхо хиннача дийнахьа: кхехкаш бар болх хьажкІаш хьокхача кхай тІа а силос лаьттах йоллача метте а. Ца соцаш дІа-юха лелар аьта хьажкІаш дІакхухьа автомашинаш. Цар наІараш тІа латт «Сельхозтехника» Урус-Мартановски МРО аьнна дола трафаретни йоазув. Лоалахарча районера транспортни водителаш шоайцига нийсбалара бахьан гучадаьккхар тхона «Атагинский» совхоза болхлочо — 3-ча отеделене мастера-наладчика Эльмурзаев Іумара.

— Уж тха къахьегама вежарий ба, — аьлар цо, шоайцигара болх чакх а баьккха, тхона новкъостала баьхкаб. ТІеххьарча шерашка тха коллективашта юкъера оамал а хинна дІаэттад иштта дола новкъостал.

Шийтта автомашина яр атагинцашта новкъостал деш. Фусамдаьша хам беш цІераш йоах царех дукхагІъяраш лелаеча водителий. Масала, Ясаев Заьлмаха, Ахмадов Мувсас, Тайдаев Абубакара, кхыбараша цаІ ах — пхиъ норма кхоачашъю дийнахьа. НормагІа 27 тонн йоагІача дукхагІбараша 35 — 40 тонн аьта хьажкІаш дІахьу кІоаг болча, хІаьта Гакаев Ризвани кхо-дийнахьа шийн хьалха шийн тайпара рекорд оттаьяр — 49 тонн аьта хьажкІаш хьенаяр цо шийн машинаца.

— Цхьан-шин дийнахьа йистедовла лерхІ оаха, — аьлар Якаев Заьлмаха, — водителаш болх бергболаши хьинар долаши нах ба.

Цхьабакъда, цар балха ӧвсарле, ерргга а хІана яц аьнна механизаторий хьинарах тийша я. Из дика хов «Атагинский» совхоза механизаторашта. Шоашта новкъостала баьхкача лоалахошца социалистически яхь йоаржаяьй атагинцаша. Иштта, яхье хьалхарчарех ва селханара дешархо, комсомолец, къона механизатор Даудов Іамади. Цун комбайнови агрегата тІа ягІар цу дийнахьа хьалхле яьккхачоа тела ЦІе байракхилг. Цун балха тешалде гІерташ санна йоах совхоза комсомольски организаце секретара Ахмадов Шамсудина:

— Тха комсомольцаши кагирхойи дага а бац боккхийчарел, опыт йолча ветеранел тІехьабиса.

Совхоза силоса хьанха езараш 180 гектар хьажкІаш я. Дукха хІама ца эшаш йистебаьннаб из болх хІанз. Толаме из чакхбаккхараи боахама хьайбашта шортта моша доакъар Іалашдараи дукха къахьийгад дикагІболча механизатораша Баймурзаев Абос, Магадаев Іабдуллас, Насардинов Закраила, цу массане а веза новкъост волча, механизмай «доктора» Эльмурзаев Іумара.

Иштта барт тайна болх бар бахьан долаш атагинцаша лаьттах еллай 3903 тонн силос. Механизаторашеи царна новкъостала баьхкача Урус-Мартановски водителашеи дош деннад, парте Центральни Комитета июльски (1978 ш.) Пленума решенешта жоп луш, совхоза хьайбашта мааьшша доакъар Іалашде.

А. АЛИЕВ.

ЯХЬЕ БАЬННАБ ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШ

Ди тІехьагІа шерагІа яржаш латт республика хьайбаш леладерашта юкъе хьайбай продукци алсамъяккхараи цуи дикал лакхъяраи тІехьара социалистически яхь. Укх шера тІаийца декхараш толамца кхоачашдара шоай низи хьинари айдаь къахьегаш ба уж. Къаьстта дика толамаш доахаш хьабоагІа Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча колхоза шурий-товарни ферма болхлой.

СССР керда Конституци тІаийца шу дузача денга — 7-ча октябре паччахьалкхенга шура йохкара кхаь шера план кхоачашъяра Еррига-союзни социалистически яхьа юкъебахаб мичуринцаш. Шу чакхдалалехьа планал совгІа паччахьалкхенга йохка лаьрхІад 300 тонн шура.

— ПланагІа 864 тонн шура яккха езаш ба тха хьайбаш леладераш, — йоах совхоза хьайбай цеха начальника Исмаилов Мувсас.—ХІаьта паччахьалкхенга йохка езаш я 715 тонн. Цар декхар тІаийцад пхе шера план диъ шера кхоачашъе.

Из мишта кхоачашду хьагойт таханарча денга цар баьча балха итогаша. ДІабаьннача ворхІ бетта 733 тонн шура планал совгІа яьккхай, хІаьта 100 тонн паччахьалкхенна дІа а еннай планал совгІа. ХІара Іаттагара дІалаьрхІача из хул планал совгІа 93 килограмм шура.

Уж толамаш доахийт коллектива юкъе барт-цхьоагІо хиларо, вІаши гІо де кийча хиларо, шийн декхар хІаранена довзаш хиларо. Ферме яьржача социалистически яхье къаьстта доккхий толамаш доах Адуева Тамарас. Цо укх шера хІара Іаттагара 3000 килограмм шура йоаккхаргья аьннад. Из санна къахьегаш хьабоагІа дояркаш Эльмурзаева Эльбика, Адуева Зура, Гилаева Зара, Далаева Рапият. Адуева Тамарас дІабахача ворхІ бетта хІара Іаттагара яьккхай 1530 килограмм шура, Эльмурзаева Эльбикас — 1630 килограмм, иштта кхыболча дояркаша а.

Къонача дояркай хьехамча я Адуева Тамара. МоллагІа эша новкъостал а хьехар а ду цо царна.

Хьайбаш леладераша шоай керттера декхар лоархІ хІара Іаттагара йоаккха шура цхьоалагІча классах хилийтар. Ахкан замалахьа хьайбашта бобовии злаковии культурех даьккха моша доакъар тел цар. Дийнахьа кхо-йиъ километр даьгІенашка дІадолх доахан. Иштта цар никъ беш хилча хІама даа дикагІа безам боагІа.

ХІара дийнахьа паччахьалкхенна цар дІалу 3 — 3,5 тонн шура. Шура хьаьнеи дикеи хилийтара хьинар кхоца деш къахьег скотникаша Алиев Вахас, Эскиев Ахьъяда, Ахмадов Солтас, Малуев Вахида, кхыбараша. Шурий-товарни ферма болхлошта юкъе ди тІехьагІа шерагІа яржаш латт социалистически яхь.

О. ШАДИЕВ.

Л. М. УМАНСКЕНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІИЛМА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка беркате Іилма-педагогически болх барах, мехкдаьтта промышленноста лакха квалификаци йола специалисташ кийчбарах, общественни балха юкъе хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Іилма заслуженни деятель яха сийлен цІи лойла Уманский Лев Михайловича — академика М. Д. Миллионщикова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта промышленноста экономикаи планировани ярен кафедра заведующена.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

Гор. Грозный,
1978 шу, 21 август.

Г. А. ШНУРМАНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ІИЛМАИ ТЕХНИКАИ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Геофизически тохкамаш дара керда техникеи технологии хьаечеи из юкъехьочӗи дика гІулакхаш карагІдувларах, общественни гІулакхаш хьинаре леладарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Іилмаи техникаи заслуженни деятель яха сийлен цІи лойла Шнурман Геннадий Александровича — промыслови геофизика лаьрххІача конструкторско-технологически бюро директора заместителa.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

Гор. Грозный,
1978 шу, 21 август.

Б. И. ИВАНОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ТРАНСПОРТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленноста транспортаца гІулакх делга вІаштІехьдоаккхаца дика гІулакхаш карагІдувларах, общественни болх хьинаре барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика транспорта заслуженни болхло яха сийлен цІи лойла Иванов Борис Ивановича — «Грознефть» производственни объединене технологически транспорта Малгобекски управлене начальника.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

Гор. Грозный,
1978 шу, 21 август.

В. Н. ЧЕВЫЧАЛОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГІИШЛОНХО ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

ГІишлошъяра даькъе дика гІулакхаш карагІдувлараxи общественни болх хьинаре лелабарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни гІишлонхо яха сийлен цІи лойла Чевычалов Владимир Никифоровича — «Грознефть» производственни объединене гІишлон-монтажни управлене слесарий-монтажникий комплексни бригада бригадира.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

Гор. Грозный,
1978 шу, 21 август.

М. Х. ОМАРОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика къахьегамхой коммунистически уйла йолаш хьалкхебеча хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Омаров Магомет Хасиевича — персональни пенсионера.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

Гор. Грозный,
1978 шу, 21 август.



Ялат чуэца доладаьд Кустанайски области эрий даьдача лаьтташка. Лаьтта леладераш ипатовски метод юкъе а йоалаеш дика хьийкъа ялат чуэца болабеннинаб.

СУРТА ТІА: ялат чуэцаш латт «Краснопартизанский» совхозе.

В. ДАВЫДОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬЕХАРХОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Доккхий а бехктокхаме а декхараш да кхувш воагІа саг массе оагІорахьара дегІаухаргволаш хьалкхевара хьакъехьа школана хьалхашка латтараш. Царна хетадаь хоадам болаш къамаьл хилар 24 — 25 августе 1 Мая цІерагІча беша чакхъяьккхача г. Грознерча хьехархой августовски конференце.

Конференци, лоаца къамаьл а даь, хьайийллар КПСС Грозненски горкома секретара Л. П. Белоглазовас. «КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи «Массанешта юкъара дешар хьехача школай дешархошта дешар хьехилга, кхетам лулга дІахо эргадоаккхаш тоадараи уж къахьегамга кийчбараи хьакъехьа» яха соцами Еррига-союзни хьехархой съездо могадаьраши кхоачашдара даькъера школай педагогически коллективай, школе деша даха ха йоацача берийи школал арахьарчеи учреждений декхарех» яха доклад йир Грозненски гороно заведующе Е. Л. Гельмана. ВЛКСМ XVIII-ча съезда решенеш кхоачашъяраи ВЛКСМ 60 шу дизара ма-йоаггІа кийчо яраи города школашкарча комсомольски организацей декхарех лаьца доклад йир ВЛКСМ Грозненски горкома секретара Л. Живодровас.

Пренешка къамаьл дьраша гІеттадир всеобуч, кхувш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам балар, берий технически а художественни а творчество дегІаккхувлар санна лоархІаме дешаш, уж кхоачашдара шо-шоай коллективашка деш дар белгалдир. 25-ча августе 15 секце бекъа а бенна болх беш хилар конференце доакъашхой.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома Іилмеи дешара заведенейи отдела заведующи Р. Н. Тимошенко, республика просвещене министр М. У. Умаров.

С. ПАРЧИЕВ.

Партийни хроника

ПАРТЕ ДОШ—ШЕРАГIА ДОАРЖАДЕ

Укх деношка КПСС Грозненски горкоме города предприятешкарча, организацешкарча, учрежденешкарча политинформаторий группайи агитколлективайи кулгалхой семинар хилар.

Гулбеннараштa «КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленум — юрта боахам дIахо дегIабоалабара деналера программа» яха лекци йийшар Грозненски мехкдаьтта института политэкономе кафедра заведующе, экономически Iилмай кандидата А. П. Каламбета.

ТолашагIболча къахьегамхоштеи хьалхалаттача опытаи г. Грознерча къахьегама коллективашка пропаганда елга вIаштIехьдаккхара методически рекомендацеш елар КПСС горкома лектора Л. С. Двегубскаяс.

●

ОПЫТ ХЬАIОАЕ ЛАЬРХIАД

83 сагах латт парте горкома докладчиктий группа. ХIара бетта кхоалагIча ерача дийнахьа къахьегама коллективашка парте чурчеи арахьарчеи политика лоархIамеча проблемаех, паччахьалкхен лоархIам болча дешаех къамаьлаш ду цар, парте горкомо беча организаторски кхетамеи балхах бахача нахага хоамаш ду.

Цу хьакъехьа докладчикашта беш бола болх тоабара хетаяь яр парте горкоме хинна инструктивни совещани. Цига къамаьл даьча парте горкома секретара Л. П. Белоглазовас белгалдаьккхар докладчиктий низах дIахо йодача хана кхы а дикагIа пайда эца безаш хилар. Цу гIулакха дика хургдаьнна могадир укхаза квартaлагIа цкъа докладчикаш вIашагIа а беттaш цар балха опыт вIашагIтохилга.

●

ПАРТОРГАШ ОТЧЕТАШ ЛУШ БА

Вай берригача мехка а санна, укх деношка отчетно-хоржамий собранеш чакхъювл Заводской районерча предприятейн организацейи цехови партийни организацешка. Из лоархIаме гIулакх коллективашка мишта вIаштIехьдаьккхад хьожаш дош дийцар парте райкомо. Белгалдаьккхар, бIарчча хьанийцача отчетни кампани во чакхйоалаш ца хилар. ХIанзалца хьа яьча собранешка тIахиннаб 97,3 процент бола коммунисташ, хIаьта 72 партийни организаце берригаш болаш яьй уж. Район бIарчча хьанийцача тIабарех 57,4 процент бараша къамаьлаш деш чакхъювл уж.

Дика вIаштIехьбаьннеи лакхача идейно-теоретически боарамеи чакхъювл партийни собранеш «Чечингстройтранс» производственни автотранспортни объединене, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, «Грознефтехимремонтстрой» тресте, Нохч-ГIалгIай гIишлой управлене механизаце управлене.

Цунца цхьана из гIулакх вIаштIехьдоаккхача дола кхоачамбоацараш а хьагучадаьхар бюрос. Ледара хул партийни собранеш А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе.

Цхьабола коммунисташ тIабоацаш чакхъювл уж цига, дукха бац корта бола къамаьлаш дераш а.

Моттигаш хул цхьайолча коллективашка белгалъьяьча хана собранеш чакх ца йоахаш. Цу тайпара ледарлонаш ю «Терек» яхача объединене, радиотехнически заводе.

Уж кхоачамбоацараш дIадоахилга а отчеташи хоржамаши лерттIа чакхдоахилга а хьалхийхар парте юкъахьежарца партийни организацешкара.

Партийни организацешка отчеташи хоржамаши

КХОАЧАМБОАЦАРАШТА КРИТИКА ЙОРА

Шурий-товарни ферма коллективана хьалхашка латта балха декхараш толамца кхоачашдара боккхача лоархIаме да организационно-политически кхетама, кхыйолча средстваех хьакъалца пайда а эцаш, производства гIулакхашта, наха, цар балха отношенешта воздействи елга. Цудухьа хьайбаш леладерий къахьегама дисциплина чIоагIъелга, царна юкъе социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга, коллективе, цун хIара члена торонаш боккъонца а йизза а гучайоахаргйола хьалаш хьаделга ший керттера декхар лоархI «Путь к коммунизму» яхача колхоза шурий-товарни ферма юххьанцарча партийни организаце.

Укх деношка отчетно-хоржамий собрани хилар хьайбай боахама юххьанцарча партийни организацерча коммунистий. Карара шу долалуш балха доккхий хьокхамаш дахара йолча республикански яхьа болам фермерча хьайбаш леладераша дIаболабаьлга ший доклада тIа белгалдаьккхар партийни организаце секретара, ферма экономиста И. Е. Коломенскаяс. ГIулакхацара къастац укхаза дош. ВорхI бетта 1211 тонн яьккхай шура, планал 9 процент дукхагIа. ХIара Iаттагара йоаккхар дIакхоачаяьй 1912 килограммага — соахка цу хана яьккхачул 258 килограмм дукхагIа. 119 процент кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара план. 29 доярках 22-не толамца кхоачашду шоай социалистически декхараш.

Дикача гIулакхаша дIахьуладац вай кхоачамбоацараш, динза дисараш, аьлар докладчика. Укх тIеххьарча хана лохъеннай вай йоаккхача шурий дикал. ХIаьта хьоанал хила езачул лохагIа йолаш паччахьалкхенна дIачу а тел из. Цунах зе хул колхоза. Доахан кхабара болх во вIаштIехьбаьккхаб ферме. Кхоачашъяц дозал тIаккхетийтара план. Деннеи бийсаннеи 450 грамм мара тIаккхетац из. Эсала латт Iаьсий хьалкхедара гIулакх а. Кхоачамбоацараш да зооветеринарни, хьайбаш кхабара балхашка. ХIаьта цу лоархIамеча участкашта керте ма-латтий коммунисташ ии. Донскова, Иванов, Меркулов, Артемов. Цу новкъосташа дика кхоачашдац шоай декхараш.

Партийни организаце секретара доклад ювцача дизза дакъа лаьцар коммунисташа. Къамаьлаш дир механика В. Меркулова, техник-осеменатора Р. Донсковас, доярка Н. Муртазалиевас, гIишлонхочо Н. Мартиненкос, кхыбараша.

КарагIдаьнна дика хIамаш белгал а доахаш, ферме къахьегам вIаштIехьбоаккхачара, доакъараштa учет лелаечара, сиргIаш чуоттаяь кхоабачара кхоачамбоацараш бахьан долаш МТФ заведующе балха чIоагIа критика йир цар. Иштта фермерча халкъа тIахьожама группо во болх белга, партийнии экономическии дешаре кхоачамбоацараш долга белгалдаьхар къамаьлаш даьча коммунисташа. Доярка Н. Муртазалиевас ше къамаьл деш аьлар:

— Ферме хан-ханнахьа йора политзанятеш. Цхьабакъда, берригаш ладувгIараш хьа-м ахацар занятешка. ХIаьта шоай политическии экономическии знанеш лакхъе безам боацарашкара доагIар хьадехаш вац пропагандист нов. Артемов. Цудухьа социалистически яхьа итогаш еш ладувгIараша политически дешарца дакъа лацара лоархIам беш хилара предложени лу аз.

Ферма партийни организаце къахьегама дисциплина чIоагIъяра ледарло яьлга белгалдаьккхар коммуниста В. Д. Мороза.

Дерригa а чулоацаш аьлча, ферма коммунисташа коллектив шоашта тIехьаяьккхалга, хIанз КПСС ЦК июльски (1978 ш) Пленума решенеш кхоачашъяра хьайбаш леладераш тIаберзабаьлга хьахьекхар отчетно-хоржамий собране.

В. МИХАЛЬЧЕНКО,
Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза партийни комитета член.

ПАРТЕ МУГIАРАШКА — ДИКАГIБАРАШ

Творчески къахьегаш я «Грознефтегаза» мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене № 2 йолча газцеха партийни организаци. Укхаза партбюро секретарь ва газ гулъяра мастер Храмов Василий Федорович. 42 коммунист ва партийни организаце. Царех дуккха а дукхагIа бараш материальни рузкъа хьадеча къахьегаш ба, вешта аьлча газ хьагулъечеи цунах бензин доаккхачеи моттигашка. Партийни гIулакх кхоачашдеш, дикагIболча къахьегамхой чотах парте мугIараш дегIадоаладара йоахко еш ва хIара коммунист.

Масала, хIара коммунист социалистически яхье хьалхе лелаеш, устава декхараш кхоачашдеш, цахаддаш тIадилла гIулакх долаш хилара тIахьожам лоаттабеш ба партбюро членаш — секретарь Храмов Василий, цеха начальник Цуругаев Валентин, кочегар Малюшенко Прасковья, инженер Кириленко Виктория, диспетчер Банникова Татьяна.

Политически дешара кружокашка пропагандисташ а политинформатораш а болча вокккхагIволча инженера Юсенков Валере, механика Ильин Григоре массаза а хан-ханнахьа газовикашта довзийт вай парте лоархIаме документаш, мехка чура, доазол арахьара кердадараш. «Грознефтегаз» управлене комсомола комитета секретарь вола электромонтер Мучигов Ваха, халкъа тIахьожамхой группа председатель вола газ гулъяра мастер Радван Виктор, цIи ца ялийтара йолча постий кулгалхо вола электромонтер Кирюхин Виктор, райсовета депутат йола товарни оператор Подставкина Татьяна, кхыбараш санна бола коммунисташ хьалхарча мугIарашка латт производстве. «ХIара балха денна — дикала Знак!», «Цхьаккха а тIехьавусар уллув воацаш» яхача девизех коммунисташта юххе дIа а этта болх беш дукха парте боацараш а ба цехе.

КПСС ЦК, СССР, Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК яздаьча Письмоца дувзаденна шерра социалистически яхь йоаржаяр бахьан долаш дерригача хьокхамашта кхоачашъяьй газ гулъяреи цунах бензин даккхареи план. Даьхенга дIакхаьчад йоккха дикал йола дукха бензин, цу даькъе 1000 тонн планал совгIа а долаш.

Ер шу долалуш «Брагуны» яхача мехкдаьтта доахача моттигера компрессорни станци боккъонца кара а ерзаяь проектни низага дIакхоачайир цеха коллективо. Цул совгIа, укх шера июнь бетта ГIойт-Корт яхача Октябрьски мехкдаьтта доаккхача моттиге хьалъяь яьннай 300 атмосферах лаьттан тIоанашка газ чуухийташ йола керда компрессорни станци. Керда техника, оборудовани караерзаеча йоккха говзали хьинаре къахьегами гойташ чакхбаьлар коммунисташ станце начальник Лихоман Николай Васильевич, компрессорий машинисташ Резников Александр, Луценко Виктор, Цар шоай производстве дика къахьегарал совгIа цехерча монтажникашта, наладчикашта газеташ деш, беседаш ю.

ХIара коммуниста тIадилла партийни декхар, КПСС Уставо дIадехараш лерттIа кхоачашдара тIахьожам лоаттабу дикагIболча производственникий чотах парте мугIараш дегIадахкара йоакхо еча цу партийни организаце. Масала, дукха ха йоацаш КПСС членалла хьанийцав производственно-технически училища чакхъяьккха дика специалист, общественник вола электромонтер Мучигов Ваха. КПСС члена кандидаталла хьанийцар товарни оператор йола Поставкина Татьяна.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумо юрта боахам дIахо дегIабоалабара хьакъехьа яьча решенеша, цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева яьча докладо дегаш гIоздаьхар, творчески низ алсамбаьккхар газовикий коллектива. Цудухьа шоай берригa низ ура а оттабаь, 1978 шера планови заданеши тIайица социалистически декхараши, иштта бIарчча пятилеткен толамца кхоачашъярца юрта боахама къахьегамхошта практически новкъостал де лаьрхIа ба уж.

А. ТИЩЕНКО.

Коммунистех дола дувцараш

Хьалхара гIа хийцца баьккхар

Наьсаре бахачар санна, иштта цигара баьнначар а доккхал ду ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода коллективах. Эггара хьалха из кхетаде доагIа гIалгIай болхлой класса боккъонца бола кхуврча хинна из предприяти дIаоттарах, хIара шера социалистически яхье яьннача заводий, фабрикай балха итогаш массаза ю даим санна районе меттел, ерригача республике а хьалхалаттача коллективашта юкъе ювцаш из коллектив хиларах.

Иштта, йаьхкача хана коллектива сий лакха лоаттаде, цун толамаш тIа-тIа алсамдоахаш дебаде цу предприятена карагIдалар эггара хьалха цун толашагIболча къахьегамхоех тийша хиннад. Цу тайпарчар хIанзле а бIарчча династеш хьахиннай укхаза. ХIаьта вай газето царех кIезига а дийцадац. Цудухьа хIанзалца хьа шоай цIи дIахазийта кхоабаь беце а къонача хьинарца, эздийча оамалашца шоаш дикаца хьебайташ бола кагий нах бовза ловра. Ма-дарра аьлча, завода кхоане оалаш бола эггара къонагIа йолча ноахала белгалагIа бола викалаш хьабовзийтилга дийхача завода партийни комитета секретара Местоев Хьасана эггара хьалха цIи яьккхар Мержоева Бориса Лизай.

1976 шера Грозненски кооперативни училище дийша а яьнна ше дIахьожаяьча Назрановски районе юхаера къона йоI. Цу денга чIоагIа сатувсаш дар цун дан панен, хIана аьлча цул зIамагIа кхувш доагIаш ворхI бер да цар, хIаьта йоккхагIа йола йоI чIоагIача вахара наькъа тIа ялар, кхы дIахо мел дар ца лаьрхIача а, зIамагIболча вежараштеи йижараштеи дика хьокхам а хургбар.

Бакъда, торгови болхло хиланзар Лизайх, райпо кулгалхоша: хьай специальностах болх бара моттиг мукъаяларга хьежа езаргья, аьлар цунга.

Цхьавола къонавар меттел хаяха саг а цу тайпара хIама духьалъэттача вехе хьовзаш, ше фу дергда ца ховш вусаш хул, бакъда зIамига йолча хана денз хIама хьаде Iомаяьча цунна лаьзар мичча хана яьнна а моттиг мукъаяларга хьежаш ягIа. Заводе къонабарий низ эшилга шийна хайча кхы хьем ца беш цига яхар из.

Иштта, электромашинкаш вIашагIъехкача участке слесарь-сборщика говзал Iомаяра ученицалла йолаш къахьега йолаелар ткъаь цаI шу даьнна йоI.

МоллагIа керда гIулакх, балха говзал караерзаеш хилча из декхар чоалхане хиларга хьежжа хул сага юххьанца духьалъувтта халонаш а. ХIаьта слесарь-сборщика болх заводе аттачарех ца лоархIилга хоши вола со а гIертар из къахьега йолаеннача цу хьалхарча деношка цо Iайша халонаш йовза, уж эшае цун ка мишта яьннай ха, цун дикача оамалашка кхача.

Аз даьча цу хаттараштa цкъа шийна дищденна хIама юхадагадоха гIерташ санна, кIезига уйла еш а лаьтта, хьаала хIама доацаш йисар из. ТIаккха шийгара дIадехар кхетадича санна, моллагIа сона эшача гIулакха гIоновкъостал де оарцагIйоалар аз сай хьехамча лоархIа Барахоева Аза, аьнна нийсъеннача кхалсагагахьа дIахьежар.

ХIаьта цо тхона дийцачох, духхьашха укхаза балха эттача йоIаца дукха хало хьета езанзар, сихха ший балха тIа шаьрьенна дIаяхар из. Хьалхарча кхаь бетта слесарь-сборщика ученица йолаш болх баьчул тIехьагIа хьалхара разряд елар цунна. Цул тIехьагIа шоллагIа разряд йоаккхаш лакхъяьй цо ший балха говзал.

Азас а, бригадира Имагожева Любас а, цеха начальника Чапиева Радимхана а къонача йоIах мел дийцар дерригa чулаьца аьлча, цун маIан укх тайпара дар: цкъа дIаьннар шозлагIа хьалхадаккха дезаш яц, моллагIа декхар шийна тIадиллача из, кхоачашдара тIера а чIоагIа оарцагIйоалаш а я, коллектива юкъара гIулакх бахьан ший хан низи кхобергболаш яц.

Цу дерригне а чIоагIа тешам болийтаб къонача йоIах. Дукха ха йоацаш цамогаш хилар бригадир Имагожева Люба. Дукха уйла ца еш Лизайна тIадиллар цар цун декхар кхоачашделга. ХIаьта из укхаза болх беш йола ши шу мара ха а ца хилча, цехера мел бараш ханага а балха опытага а диллача цул дикка боккхагIа хилар теркал а дича ший къаьстта мах бе доагIаш да из хIама. Из кхетаде хала хургдац Лизайх хIанзле КПСС член хиннилга хайча.

ХIаьта укхаза балха оттача хана кхыметтел комсомолка а яцар из. Бакъда, хьалхарча деношка денз общественни вахара бIубенна юкъеена йола йоI дукха ха ялалехьа ВЛКСМ мугIарашка дIанийцар.

Нах вIашагIкхийтта моттиг хилча цар самукъадаккха, сакъердам бе ховш йолча Лизайна шоай цехе самодеятельность вIашагIйоллилга тIадиллар комсомольски организаце. Доаккхача иллега, локхача пандарга, деча халхарга хьажа, ладувгIа безам болаш хIаравар хул, бакъда художественни самодеятельноста юкъебахара раьза бараш атта нийслац, къаьстта а вайнаьха кхалнаха юкъе. Халонаш мичча тайпара хиннаяле а, мехкараштa юкъера цу гIулакха мегаргбола нах хьахаржа а уж кхотабе а карагIдаьлар цунна.

Иштта балхах дика кайоалаш, юкъарча вахара юкъе хьинаре дакъа лоацаш йола комсомолка боккхагIболча новкъосташа, нийсархоша теркал ца еш йитанзар. Балха этта шу даьннадацар из цар парте кандидаталла дIаэца могаяьча хана, хIаьта укх шера парте членалла а дIанийцай.

— Хьай специальностах болх ца хиларца заводе нийсъяларах дехке-м яьннаяц хьо? — аьнна хаьттар аз Лизайга.

— Цхьан шера болх бе декхарийла-м яр со, бакъда из са бехкагIа мича нийсденнад. — ХIаьта мичча тайпара из хиннадале а, се укхаза ена а болхлой дезале дIачIоагIъенна а дика хет сона, — аьлар Лизас.

Вай мехкарча дуккхача миIингашка меттел, довзол дехьарча итташ йолча паччахьалкхенашка а ший продукци кхухьийтача цу йоккхача завода бIарчча цхьа цех слесарь-сборщика ученицагара денз цеха начальникага кхаччалца мел бараш, цхьаннегара е шиннега дIа мел ийккхараш, гIалгIай кхалнах хилар де а доагIаш доккхал де мегаргдолаш хIама дале а, вай мехка Советски Iаьдал латтача 60 шера хьахиннача эргалонех алхха цаI мара яцар из. Цудухьа кхетаде хала дац Лизас къахьегама вахаре боаккха хьалхара гIа сел бIубенна хIана хиннаб.

С. МАЙСИГОВ.



МОСКВА. «Москвичий болхлочун гаранти» — иштта оал Москванеи Московски областаи лаьрхIа Центральни телевидене Керттерча редакце кийчъеча циклови передачах. Из передача кийчъяра бахьан — 1978 шера тIайица декхараш москвичаша толаме кхоачашдара хьакъехьара хьалхалатта опыт вIашагIтохалга да.

Из кийчъеча дакъа лоац столица йоккхагIъярех йолча предприятей производстве хьалхалаттарашеи новаторашеи, министерствайи ведомствайи кулгалхоша, партийни профсоюзнии активисташа.

Цу тайпара вIашагIкхетараш хул ВДНХ отраслеви павильонашка, студе, столични предприятешка.

СУРТА ТIА: «Москвичий болхлочун гаранти» яха передача дIаязъеча дакъа лоацаш ба № 1 йолча паччахьалкхен подшипникови завода болхлой

И. СТЕПАНЫЧЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Кхоана — шахтера Ди



ГРУЗИНСКИ ССР. Диззача шин шераи ах шераи пхе шера задани кхоачашъяьй город Ткибулерча Орджоникидзе цIерагIча шахте дикагIъярех йолча проходчикий коммунистически къахьегама бригадо. Цунна керте латт СССР Лакхехьарча Совета депутат Е. В. Сванидзе.

25 шу хьалха Ткибульски профессионально - технически училища чакхъяьккхачул тIехьагIа шахтер хилар Сванидзе Евтихех. ЧIоагIа хьинар айдаь къахьегалга, ше хержа професси дукхаезалга, кердадар, хьалха латтар сихха балха юкъедоаладелга, ше Iоаяь опыт кхыбараштa дIателалга — иштта я Евтихий Викторовича дикагIа йола оамалаш. 1960 шера шахте эггара хьалха яьккхар цу коллективо коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи. Цу хана денз хIара шера социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа горнякаш.

Грузински ССР заслуженни шахтер, Октябрьски Революце ордена кавалер, Орджоникидзе цIерагIча шахта кхоалагIча эксплуатационни участка коммунисташта хьалха латтар Е. В. Сванидзе доккхал а деш СССР Лакхехьарча Совете ший харжархой — ткибульски горнякийи цхалтубски чай леладерийи викал ше хилар дIахьокхаш ва. Из — халкъий Совета законодательни предположеней Комиссе член ва. Шахтерски депутато кхоачашъю СССР кердача Конституце шийна енна полномочеш, къестаду паччахьалкхен, боахама, социально-культурни гIишлон дешаш, дизза кхоачашду ший харжархоша хьалхашка денна дош.

ТIеххьарча хана дикка тоеденнад шахтерий жилищно-бытовой хьалаш, Ткибуле билла болабаьб воздушно-канатни пассажирски никъ. Цо торо хулийтаргья эггара лоацагIча новкъа нах бахаш йола моттигаш лоамашкарча шахташца вIашагIъювза, города Цхалтуба зонашкарча юрташка керда наькъаш дехкад, чай леладераша кулгкара деш хинна балхаш хIанзарча чай чуэцача агрегаташа кхоачашду.

СУРТА ТIА: СССР Лакхехьарча Совета депутат ткибульски шахтерий бригадир Е. В. Сванидзе.

С. ЭДИШЕРАШВИЛЕИ,
Г. ГЕРСАМИЯИ сурт.
ТАСС фотохроника.

КОСМИЧЕСКИ ТОХКАМАШ

ОБЪЕКТИВЕ — ЛАЬТТА

«Салют-6» яхача орбитальни станце тIа балхаш деш болча космонавташа Владимир Коваленкеи Александр Иванченковеи Советски Союза территоре съемкай аргIанара сери кхоачашъяьй. Объекташ яр Белорусси, Украина, Лохера Волга, Къулбехьен Урал, Казахстан, Средни Ази.

Къаьстта теркам тIабахийтар космонавташа Сальски юртбоахама полигон «Къилбаседа Кавказ» йовзара, юртбоахама культураш малагIча хьалаш тIа я дистанционни методаца хара методика укхаза тоаеш хиларагIа. Укхаза ба дерригача лаьттай майда 100 эзар гектар а йолаш бола боккха пхиъ боахам. Кхашта юкъера гIайнаш, дIайийна хIамаш малагIаш я, уж малагIча хьалаш тIа я унх полигоне дика дайза да самолеташ тIара а лаьттара а. Пленка Лаьтта Iохкаьчачул тIехьагIа специалистий торо хургья космически лаьтта довзара методий эффективность цIаькха а зе.

— Лаьттан сурташ даха, — дувцар тхона специалисташа управлене Центре, — болабелар советски космонавташ практически эггара хьалхарча «Востокаш» тIарен «Восходаш» тIарен. Эксперименташа хьахьекхар, орбитальни полета лакхаленгара даьхача суртий новкъосталца дуккха лоархIаме халкъа боахама декхараш къестаде йиш хилар. Сурташ пайдана хиннад геологашта, картографашта, мелиораторашта, агрономашта. Амма хIаьтте а кхетадир специалисташа массазара Iаьржа-кIай сурташ дуккхача гIулакхашка диллача кхоачамболаш ца хилар. Цар новкъосталца хала да, хIаьта цкъаза вIалла дулургдолаш а хилац, ерригача Iалама образованешта расшифровка е къаьстта а уж малагIча хьалаш тIа я ха, масала, дIайийнача юртбоахама культурай кхачара боарам къоастабе, хьувкъама прогноз е. Хоадам боллаш йола информаци яккхара къаьст-къаьстача спектральни диапозонех болх беча аппаратурай комплексах пайда эца беза.

КховзткъалагIа шераш чакхдоалаш — кховзткъе иттлагIа шераш долалуш лехкаш долча «Союз» яхача кемаш тIеи «Салют» яхача станцеш тIеи кIиръяь юкъекхахьа йолайир дукха зональни съемкай методаш. Цу ханне а типовой юртбоахама регионашта юкъеяхар Сальски опытни полигон. Иштта кхоачашдир Балхаш яхача озера гонахьарча территорена геоботанически картировани елга, йовза гIийртар Туркмене къулбехьен-малхбузен даькъа тIара даьгIенаш, Ферганески къухь тIара ирригационни система малагIча хьала тIа я.

Эггара хьалха де дезаш хиннар дар космически сурташ тIара дIайийна тIаяьннача юртбоахама культурай тайпаш нийса довза хар. Хьалхарча юкъа дешифроване точность башха лакха яцар — 60-негара 90 процентага кхоачаш мара. ХIанз из чIоагIа лакхъяьй. Принципага диллача хIанззе а оперативно бIаргкхаба йиш я, масала, севооборотий планаш нийса кхоачашйой, ханнахьа царна коррективаш е.

Кхы цхьаькха лоархIаме перспективни декхар да — хьувкъама прогноз елга. Оперативни космически тIахьожам чIоагIа маьхе ба аьхача лаьтташта картировани яр санна дола балхаш кхоачашдеча. «Салют-6» борта тIа я МКФ-6 М яхача многозональни камерал совгIа КАТЭ-140 яха шера формат йола топографически аппарат а. Цо йиш хулийт 450 километр шера лаьттан оаса бIаргаца чулаца. Цхьан кадро чулоац башха дукха совгIа-эшашагIа йоацаш 200 эзар квадратни километр хургйола территори. «Салют-6» борта тIара йиш я космонавтий болхашехьа а йиъ-пхе минута, авиационни способах картировани еш хилча цаI-ах — шиъ шу эшаргдолча района сурт даккха.

Саго Iалама воздействи яр бахьан долаш геттара динамично хувцалу мехка дуккхача районашка тIаювла хIамаш. Долаш да масалаш, долаш долча Балхаш яхача Iама гонахьарча территоре ботанически карташа цига естественни тIаювлача хIамашта хинна хувцамаш хьа ца хьокхаш, нийса хьахьекхаяц Туркмене даьгIенашкара биомасса. Цун бахьан а лаьттан картографи тIехьайисар да. Космически съемка къаьстта эффективни я хиш дехкача лаьтташта картировани еш. Цигара ситуаци шерра-шера хувцалу. Цунца цхьана оперативни тIахьожам чIоагIа лоархIаме ба укхаза тух тIа ца дувлийтаран ушал ца оттийтаран.

Къаьст-къаьстача шерашка даьха космически сурташ вIаши нийсдаро торо хулийт Лаьтта лела тайп-тайпара процессаш дегIаахара динамика зе. ХIанз укх сахьате дувцаш да леррагIа берригача мехка масштабе Iалама гонахьенна дилла тIахьожам лоаттабергбола автоматически системаш хьаярга довлар. Цу лостама йоккха перспективаш я, амма кIезига яц чоалхане проблемаш а.

Де дезаш да дистанционни зондироване керда дукха спектральни бортови средстваш кийчъяр. электронни вычислительни машинах пайда а эцаш хургйолча космически информацена обработка ергйола сиха болх бу автоматизированни средстваш хьаяр. Алхха цу тайпара мара торо хургьяц эшаш йолча организацешка оперативно из дIакхачийта. Уж хIанзза а йиъ бIаь совгIа я. Цу декхараштa лаьрхIа «Салют-6» борта тIа еш йола Iалам довзара эксперименташ.

Михаил ЧЕРНЫШЕВ,
АПН специальни корреспондент.

Роботаш - электросварщикаш

АПН корреспондентаца Демченко Тамареца ше къамаьл деш роботех производстве пайда эцара хьакъехьа дувц Украински ССР Iилмай Академе Е. О. Потона цIерагIча электросварка Института директора Лебедев Владимира.

200 совгIа тайпа промышленни роботаш дагалийцай Iилмахоша хIанзалца, 100 граммал езагIа йоаца оатхалаш массехк сантиметр дIа-юха яхьа могаш йола шоай тайпара роботаш а йолаш я. 150 килограмм еза оатхалаш дIа-юха кхахьа могаш йола йоккхий яраш а йолаш я.

Эггара хьалха промышленни робот яйзача укхаза доллача хIамах а догъэккхийт: сага тара яц из. Цхьанна а хIаманца белгалъяьнна йоаца, пхьарсий хьисапера юкъаргIаш дIа а ягIаш йола яьшка яьшка я. Робот яхар автомат, производства кечал я. дIатIахьежача дукхагIа машина тара я из. ХIаьта из цул белгалагIа хилар фуд аьлча, саго кулг-кара беча балха хьисапе да цо дер. Цул совгIа цунна моллагIа цхьа «специальность» Iомае йиш йолаш я из.

— МалагIча производствашка пайда эцар гIойле я роботех?

— Эггара хьалха дукха дом чулаттача метте, зуламеча хьалашка. Роботашка болх булургба чIоагIа кхохкаеннача е геттара гIораьчa оатхалашца. Радиацеи човнаш яреи кхерам тIалаттача балха моттигашка царга кхоачаргйолаш цхьаккха хIама яц.

— ТIаккха фу де «Iомаяьй» оаш опытни образец шун институте хьаяь йола робот-сварщик?

— Контактни точечни сварка йолча хана сварочни моарзагIа дIа-юха кхахьеи нийсбеи лаьрхIа я из робот. Ответни образеца «специализаци» — Горьковски автозавода кузовеи кабинайи узлаш хьаелга. Цхьаькха робота опытни образец я хIанз хьаеш. Из технологически автоматий классах лоархIаш а кура хьисаперча сваркана, геттара чоалханеча процессана автоматизаци е лаьрхIа а я.

— Цу тайпара гIончий настлашха «кхоачаргбий» предприятешка?

— Цу тайпара машинаш шерра юкъейоалаяра хьакъехьара къамаьл йоагIаш йолча цехашка царна массе оагIорахьара баь баьнначул тIехьагIа мара хила доагIаш дац. ХIаьта из хIанз беш а латт. Робота эггара хьалхара образец Горьковски автозаводе тохкамбаь я. Цунах хьахинначоа тхо раьза а да. Робото сварка яь оатхал геттара чIоагIа а ов дикагIа долаш а хул кулг-кара сварка яьча оатхалца нийсйича. Кура хьисапе сварка ю робот. оаха даьча лоархIамашка диллача, 1980 шерале кийча хургья.

(АПН).

БАРТ ТАЙНАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

«Коммунистически къахьегама ударник» яха цІн яккхара тІехьа къахьегаш я Грозненски электромеханически заводера № 3 йолча электроконструкцей цеха чуйоагІа подстанцеш вІашагІъелла бригада. Цу бригада коллектив дика лоархІаю цу аттачарех доацача декхарах.

Цхьа барти цхьоагІон йолча коллективана нерте латт дуккхача шерашка цу заводе болх беш хьавоагІа коммунист Вагапов Хьабибула Баудинович. Хьабибула шиййболх безабенначарех цаІ ва. Цудухьа цун хььнала къахьегам белгалбоаккхаш Октябрьски районс бахача къахьегамхоша бархІ шу хьалхагІа денз райсовета депутаталла хержаш хьавоагІа из.

Шийх бенна тешам боа ца беш, шийй балха заданеш 130 — 140 процент кхоачашъеш хьавоагІа Вагапов. Аьшка конструкцеш вІашагІъеххкача слесарь ва из. Бригадир мавий аьнна балха кІалхарвала ца гІерташ, шийй бригада членашта хьоккхам луш къахьег Хьабибулас. ХІаьта къаьстта цхьа болх баь Іеш вац из, завода общественни вахаре доккха дакъа лоац цо. Парте Октябрьски райкома член, завода хьехамчий совета председатела заместитель, политинформатор ва из.

Итт шу да Вагапов Хьабибулас бригадир волаш болх бу. Цу итт шера цун бригадо кийчъяьча трансформаторашта лаьрхІа йолча подстанцешта цхьаккха а рекламаци еняц.

Духхьала цхьан Хьабибулай къахьегамах хьахийнадац уж толамаш, хІаьта бригада балха тІа-м кхы а да дика гІулакхаш. Цар цІаккха а бицбалийтац «ТІехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний болам. Бригаде-м иштта а бац тІехьабусараш, цхьабакъда цу бригада членаша гІо ду лоаллахарча бригадашта а участкашта а.

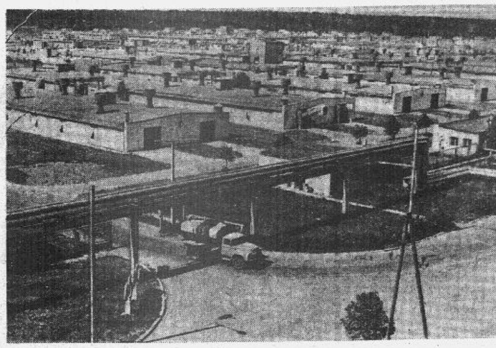
Вагапов Хьабибула бригада шийй тайпара тамагІа да укх деношка цу коллективо нийс бетта план кхоачашъергхилар, иштта июль бутт бовле кхоачашйир цар укх шера бархІ бетта план а. ХІанз цар сентябрь бетта чотах 150 подстанци кийчъяьй. Уж я бетта планага гІортташ.

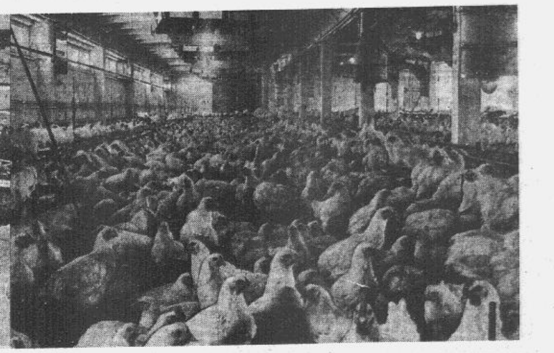
Цу бригаде шоай кулгалхочоа нийсса къахьегаш хьабоагІа дуккхача шерашка болх беш бола къахьегама ветеран, сварщик Прошин Василий Андреевич, ткъаьх совгІча шера болх баь электросварщица Мартынова Раиса Николаевна. Раиса Николаевна, завода вахара юкъе лаьца а ца Іеш, доккха дакъа лоацаш я города общественни вахаре а. Из я горсовета депутат. — Дуккха моттигаш нийслу са, — йоах цо — балхара мукъайолча хана депутатий наказаш кхоачашде дезаш, царна эшар, царна дагадоаллар фуд хьажа езаш.

Иштта тІехдика къахьегачарех ба цу бригадера слесарь, политинформатор Островский Станислав Маркович, сварщик, бригада профорг вола Тормасин Виталий Владимирович, хІаьта Тормасина сийленца лелаю «1977 шера социалистически яхье котваьннар» яха цІи.

Производстве хьалхалаттараш бувцача хана дІайха дош аланза даргдоацарех ба, шоай балха нормаш 120 — 130 процент кхоачашъеш бола 1961 шера денз заводе болх беш хьавоагІа слесарь, цеховой комитета председатель Труфонов Алексей Лазаревич, сварщик Афанасьев Петр Яковлевич. ХІаьта цу бригадера берригаш хІана бац аьнна ба иштта дика къахьегаш. Вай лакхехьа мел биййцараш къонабарий хьехамчаш ба.

Х. АУШЕВА.



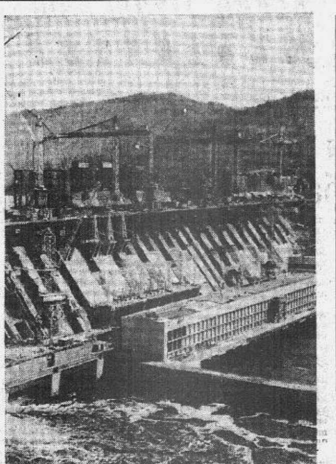


Латвийски ССР. Республике йоккхагІъярех йолча «Кекава» яхача птицефабрика шера 7700 тонн совгІа бройлераш арахец. Уж шоза гаргга дукхагІа я предприяти хьалъе йолаьяча хана лаьрхІа хиннарел. Производства боарам лакха хилар, Іилмана карагІдаьнначох шерра пайда эцар, къахьегама хьалаш дика хилар бахьан долаш вІаштІехьдоал коллектива уж толамаш дахха. ДІадахача шера «Кекава» яхача птицефабрикана еннаяр КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦІе байрахх.

Итт шера «Кекавана» тІабена беррига пайда 57 миллион сом хилар. Цу ахчах дукхагІа дола дакъа поселок социально дегІайоалаяра план кхоачашъярга дІадахийтад. Укхаза хьалдаьд комфортабельни квартираш йолаш дуккха этажаш йола цІенош, 1000 моттиг йола школа, детсад, культура ЦІа, амбулатори, аптека.

СУРТА ТІА: «Кекава» яхача птицефабрике.

А. АКИСА сурт.
ТАСС фотохроника.



Амурски область. Хьалхара агрегат болх бе йолаеначул тІехьагІа дІадахача шин шереи ах шереи Зейски ГЭС-о арахийца электроэнерги кхо миллиард киловатт-сахьат я. Зее станци — гаьнарча малхбоалерча гидроэнергетике хьалхара ярех я, хІаьта дІахо хьалъеш а латт из.

ХІанз ток луш я цун йиъ блок. ГІишлонхоша дош деннад энергетика Денга — 22 декабре пхелагІъяр а болх бе йолаялийта аьнна.

СУРТА ТІА: Зейски ГЭС тахан.

В. МАРИКОВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЮРТА ДОЛЧА ГІОННА

Тха завода коллективо Іоаяьй шефски гІон йоккха опыт.

ИттлагІча пятилетка шин шереи ах шереи заводо, масала, хьаяьй республика колхозийи совхозийи заказех 870 эзар сома маьха тайптайпара продукци, дІахийцай материалаш 110 эзар сомага гІортташ. Хьаяьй хьайбаш леладеча комплекташта 50 эзар сом совгІа мах бола ши эзар решетка.

Къаьстта йовхо ю Грозненски районерча оахош шефство лелаеча «Загорский» яхача совхоза. Цунна мах боацаш яьй шиъ дІаюха лела душ, бортовой машинаш механически йоассаю подъемник кийчъяьй. Доакъара цех хьалъеча хана фермана монтаж еча сварочни балхаш деш гІо даьд.

Пятилетка йолаелча денз цу боахаме тха завода коллективо даь деррига юртбоахама балхаш 8375 сага-ди лоархІам болаш да. Шеррашера балхаш сихденнача хана ухийт оаха цига ялат, гІожен мошеи доакъар чуда автомашиний отряд. Совхозе дика бовз завода водителаш В. Ладоницкий, А. Комиссаров, И. Бендус, А. Ярошенко, кхыбараш.

Практикана юкъедахад заводо юрта ремонтникий кадраш кийчъелга. Тха заводе практике хул совхозий токараши сварщикаши. Дуккхача заводхоша комбайнерий профессеш Іомаю, хІаьта ялаташ чуэцача хана совхозий кхашка балхаш а ду.

Иштта укх шера бІаьстан юххье а вахийтавар комбайний курсашка итт саг. Боахамашта механизаторий кадраш ийшача, Грозненски районерча шурий совхозен 1 Мая цІерагІча колхозен бахар уж. Дика дир балхаш шоаш нийсбеннача боахамашка сварщикаша М. Мучаевен М. Магомадовеи, слесараша В. Ткачева, И. Штепас, кхыбараша.

Красномолотовцаша ду гІо хоалуш дар баьцадараш чудахьачен сом хьабоаккхачен хана «Заря», «Солнечный», «Гардолинский», «Даьхе» яхача совхозашка, хІаьта хІанз «Пригородный» оалача совхозе а. Масала, 16 августе цу боахаме помидораш чуэцача дакъа лоацаш вар 183 саг. Цар хьадаьхар 27 тонн баьцадараш. 17 августе болх беш вар 172 саг, чуийцар 32 тонн помидораш.

Доккха гІо ду заводо юртарча партийни организацешта идеологически болх тоабара. ХІанзлехьа а массехказза хиннай завода культура. ЦІен агитбригада кхашкеи фермашкеи. Самодеятельни артисташа концерташ увттадаьд, художникаша кердаьккхай гойтара агитаци, «молнии» къахьегама листокаши арахийцай. Библиотекай болхлоша кердача книжкаех дийцад, совхозий книжкаш дезаш бараштa методически гІо даьд Л. И. Брежнева «Юхадийндалар» яхача произведенена хетаяь книжкаш дешарий конференци е.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленум хинначул тІехьагІа юрта деш дола гІо кхы а шерденнад, лакхъеннай цун эффективность.

В. КРАПИВИН,
«Красный молот» завода директора кадрайи бытен гІулакхашта вола заместитель.

ИЛМАИ ТЕХНИКАИ ДОАЗОНАШ

«ХАДИ-9»: САХЬАТА 1300 КИЛОМЕТР СИХА

Вай мехка хьа а я, тохкамбеш я сахьата 1300 километр масса лела лаьрхІа керда, хехка автомобиль. Ракета дагайохийташ йолча цун корпуса тІа «ХАДИ-9» марка латт: Харьковски автомобильно-дорожни институт. «9» цифро хьахьокх укх тІехьарча 27 шера укхаза хьадага а лувцаш арахийцача хехкача машиний тайпай дукхал.

«ХАДИ-9», иштта кхыйола машинаш а мо мара, профессиональни конструктораша хьадагалаьцаяц, СКБ — студенчески конструкторски бюро членаша — студенташа хьадагалаьца я вовзаш волча советски гонщика спорта заслуженни мастера Владимир Константинович Никитина кулгалца.

27 шу хьалхагІа В. Никитин институте варца вІашагІъеллай СКБ а. Эггара дикагІйола хехка автомобилаш хьадагалувцара, кийчъяра, тахкара даьккъе шоашта ховр дІахо совдаккха лайнача студентий энтузиастий группа яр из юххьанца. Института администраце дІабоалалуш болча хургйолча «ХАДИ» конструкторашта болх бе помещени къоастайир, машинаш хьаяра хиланза яргйоаца материалаш эцара ахча хьожадир, тІаккха болх дІа а болабелар. Дешара баьнначул тІехьагІа шоай СКБ-е чубаьхкача, хехкача кердача автомобилий конструкцеш увттайора студенташа, хьа а йора, тахка а тохкар уж.

Цу тайпарча эггара хьалхарча автомобилех цаІ яр «ХАДИ-3» — берий самокатачарел кІеззига йоккхагІа чархаш а йолаш йола, дунен тІа эггара зІамагІа йола хехка машин. Автогонщикий ерригсоюзни яхьашка дакъа лоацаш волча хана Никитин Владимир сахьата 200 километр сиха вахав цунца.

Толамо бІуболийтаб СКБ члений, хІаьта дукха ха ялалехьа цар хьадага а лаьца хьаяьй чухьа доагор доагаду. машина тІехьашкарча даькъа тІа оттаяь двигатель а йолаш йола «ХАДИ-5» яха керда автомобиль. Цунца сахьата 320 километр сиха вахав Никитин.

ДІахорча шерашка хехкача автомобилий дуккха тайпаш хьанхеллад СКБ членаша. Цу машинашца 32 СССР рекорд оттаяьй.

— Оаха лаьрххІача тайпара массало ду тата лаьгІ а деш, сахьата 1300 километр гІоргйола «ХАДИ-9» яха суперавтомобиль хьаяра кийчо яьяр машинашта проекташ увттаеш дІаихача ханашка, — йоах Никитин Владимира. — Цу тайпара машин хьаяра Іалаьмате дукха чоалхане технически проблемаш къоастае езар. Оаха кхетаеши теркалъеши яр уж, — йоах дІахо Никитина. — Уж къоастаелга чоалхане гІулакх дола а ховра тхона.

Фегарча тата духьале, тата чІоагІало летчика, дийнача хІамашта, гІирсашта бу Іоаткъам дІабаккхара проблема къоастаяь яьннай. Низо тохаш йола талгІи тата новкъарле дІайоаккхача хана йоа самолет нийса вІашагІйолларах, сигала гІолла самолет леларгйола наькъаш харжа доаггІача тайпара харжарах. ТІаккха суперавтомобило мишта дІайоаккхаргья тата новкъарле?

ЛоархІаме дар, хехкаш вагІачо автомобиль лелаяра система харжара проблема къоастаяр, массало деча тата новкъарленна тІакхоачача хана санна, иштта из дІайоаккхача хана а тешшаме лелаелга Іалашдар. Самолеташ еча толаме кхоачашдаьд из декхар татал массагІа йола самолеташ лелаяра эггара толашагІа йола системаш хьаярца. Цхьабакъда татал массагІа йола автомобиль лелаяра оттаде мегаргдолаш дац из, цудухьа укхаза хІанзалца билланза болча новкъа гІолла ваха везаш дар гІулакх.

ХьалхаяргагІа хехка водача хана машина пхонеи наькъаи юкъе хьахулача фе гІайбилго «феца еча духьаленца» къовсам лоаттабара проблема а къоастаянза яргйоацаш яр. Сахьата 400—500 километр масса йода хехка автомобиль СКБ-е хьакхоллача хана «фе духьалено» новкъарле яьяц цун сухала. ТІаккха массала тата новкъарленна тІакхоачачей цун доазол тІехдаьнначей хана из хургйоацаш фу дергда?

Уж а дуккха кхыйола я проблемаш «ХАДИ-9» хьаеча хана институтски лабораторешка нъестаьй СКБ членаша. ИІаьххача хана эксперименташ яра наькъаца Іилман ларда тІа хьахинна материалаш кхаьчай конструкторашка, деррига балхаш диъ шера чакх а даьха, суперавтомобиль хьаяра.

Мишта хІама я из татал массагІа йола автомобиль яхар?

— Из я 3800 килограмм деза дукъ озалургдола реактивни двигатель тІалатта машин, — яхаш дувц цун конструкторех, из хьаяьрех, технарех цхьанне, СКБ члена, автомобильни факультета пхелагІча курса студента Ляшенко Николая. «ХАДИ-9» йІоахал — 12 метр, доза — 3,5 тонн. Цун корпус стеклопластиках хьаяь я, кабина — герметически дІакъайла. Машина тормоз тохараи юхасоцаяраи къаьстта заслонкаши парашюташи оттаяьй.

Цхьан харьковски аэродроме суперавтомобила тохкамбеча тІахилар тхо. Цунна кІалхара никъ бар езайоккхий авиалайнераш гІетта оаса. ДІахьедара ши километр никъ а баь, дІанйккха «ХАДИ-9» бІарг тІа ца отташ масса яхар, кхыметтел шоллагІча дийнахьа моттигерча газеташ тІа арадаьннача сурташ тІа а наькъагІа низткъа мара гуш боаца тІадам а хинна.

Юххьанцарча проектни сухалга кхаччалца «ХАДИ-9» дІа а эккхийта, кастта хохкалуча кердача наькъа тІа — астрахански аренашкарча Баскунчах яхача бокъабеннача дирача Іам тІа варгва Никитин Владимир. Цига кердача сухалашка кхача, тата духьале дІаяккха волавала дага ва из.

— ХьалхагІа сахьата 400—500 километр сиха даха хьожаргда тхо, — йоах цо. — Эггара хьалха «ХАДИ-9» цкъа цу сухалга ца кхоачайнча, дІахорча сухалашка кхоачалургдац: сахьата 700 — 800 — 900 — 1000—1200... километрга.

ХІанз укх сахьата «ХАДИ-9» астрахански аренашка дІаяхьийта кийчъеш я, электромобила керда модель хьа а яь, «ХАДИ-11Э» яхача электромобилаца массала оттаяь хинна рекорд дІахо тоаяра болх беш боахк студенташ. Из модель ше латтачара дІаметтахьа нийкхача сахьата 93,7 километр сиха яхай юкъера лаьрхІача, дунен халкъашта юкъерча нормативал цхьа километр совгІа тІех а яьна.

1896 шера электродвигатель тІалаьттача автомобилаца сахьата 61,1 километр сиха вахарца гонщика Шаселу-Лубас Парижа пригороде эггара хьалха дунен рекорд оттайича денз автомашиний дуккха тайпаш хьадаьд дунен тІа, гонщикаша сухала керда рекордаш а йоахаш, — йоахар Никитин Владимира. — Хехкача электромобилий сухалаш кхы а дукхагІа лакхъе гІертача советски конструктораштен хьеераштеи юкъе ба СССР-ен дунени кердаши рекорд гайта бола тха СКБ членаш а.

Студенчески конструкторски бюро хІанз хьаеш латта «ХАДИ-14Э» яха керда электромобиль сахьата ши бІаь километр сиха яхийта — дунени ерригсоюзнии керда рекорд оттайта лаьрхІа я.

Николай НЕСВИТЕНКО,
АПН корреспондент.

Юртий доазонаш

ЛИТОВСКИ ЮРТАРА КЕРДАДАР

Итт шу хьалхагІа верригаш а 36 саг мара вацар Лабунава яхача поселке (Кедайнски район, Литовски ССР). Тахан дика тоаенна поселок я из 740 саг а вахаш. Юрта бахача наха гІулакх деш я культура Дворец, хІанзарчар тайпара йола столови - кафе, школа, берий интернат, торгови центр, акушерски, стоматологически педиатрически кабинеташ а аптека а йолаш йола амбулатори, автоматически телефонни станци, бытовой гІулакхаш ду комбинат... Мел эша хІама — электричество, центральни отоплени, водопровод, канализаци, газ, телефон—чуйолаш керда хьалдаь цІенош да поселке. Улицашка асфальт йиллай, тротуараш яхкаьй, стадион хьалъяьй, парк дІаегІай.

Гонахьарча кІотарашкара баха укхаза хьабоагІача юрта къахьегамхоашта эггара дикагІа товргйола вариант лаха, тар ма лу дукхагІа паргІатонаш хургйола хьалаш кийчде гІийртаб Лабунаве, нах бахача дуккхача кхыча пункташка а санна.

Поселок хьалъечеи тоаечеи хана теркалдаьд ахархошта ловраш, моттигера башхалонаш, рельеф, бахача наьха бытовой традицеш. ХІара дезала коа хьатІадаь гІирсаш да, шо-шоай подсобни боахам ба.

Централизовании моттиге гІирсаш хьалдеча хана керттера уйла тІаяхийтай лаьтта кхомбеш чулувцара. Къоначa специалисташтен цхьаьчарнен городерчар тайпарча цІеношка 70 квартира хьалъяьй колхозо. Юрта юкъарча архитектурни ансамблаца хоза товш да усадебни тайпара цкъаи шоззеи вІаштІардаь цІенош. Цхьан метте, кхаьта, хоза хьалъэттай Лабунава.

ЧуІе цІеноши социально-бытовой гІирсаши хьалдара хІара шера 150 — 200 эзар сом хьежадеча юкъарча боахама чотах котельни хьалъяьй, лаьтта кІал гІолла коммуникацеш яхкаьй, бІеха хий цІенду гІирсаш хьалдаьд.

Шоай поселок дукхаеза юртарча къахьегамхошта, дукха болх бу цар из тоаяра, цига гаьнаш дІайогІара. Цар кулгашца хьаяьй йистте латташ соахка хьалдаь колхозни салоІа цІа а долаш йола йоккха йоаца искусственни водохранилища. Шоай доалахьара спортивни база хьалъяра еш кийчо я. Лабунаве чІоагІа уйла тІайохийт гонахьара фо цІена лоаттадара. Поселке дІа мел хьежача ягІаш гургья хьона йоакхо еча сага кулгаша Іунал даь цветникаш, газонаш. Зиза, га дІайогІаш берригаш а ба, цхьабакъда цу гІулакха йоккха энтузиаст Ядвига Мартусявиченес кулгалдеш къаьстта вІашагІъелла кхалнаьха группа а я укхаза.

Юрт тоаеш даьхача голамаша боахамга йиш хилийтай хІанзле вІаштта массехк шера колхозни совхозни поселкаш дикагІа хьал хьан ю а тоаю а хьожача ерригсоюзни конкурсе дакъа лаца, СССР ВДНХ сийлахьа дипломаши грамоташи эца. 1975 шера Литве эггара хозагІа поселок лаьрхІар Лабунава.

Таханара Лабунава — республикерча кхыча боахамашта дика хьоккхам ба. Дика хьалъяргеи тоаяргеи диллача республикански хьажара-конкурса призераш а хинна хІанзле а дІаэттай бІаь гаргга колхози совхози.

Литвера нах баха пункташ, вай мехка кхыча республикашкара яраш а санна, тІехьтІехьа дукхагІа города вахарен бытеи хьалашта гаргайолхаш латт.

Антанас РАГАЙШИС,
АПН корреспондент.

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ВА

Евлоев Іийса СССР Герзашцарча Низий мугІарашка гІулакх де вахалехьа гІишлошъеча бригаде тайптайпара балхаш деш вар. Халонех къехкаш вацар зІамига саг. МоллагІа шийна тІадилла гІулакх дика кхоачашдора. Эскаре водача хана накъавоаккхаш цунца къахьегаш хиннача боккхагІболча новкъосташа аьлар цунга: «Іийса, хІанз хье волчча бесса тешаме, дисциплина йолаш хилалахь, командирашта тара хила гІерталахь». Шийх бенна тешам боабанзар Іийсас. Цо гІулакх дика дара тешалдеш йола дуккха воински знакаш а йолаш вар из цІавеча. Цул совгІа, шоллагІча класса шофер хиннавар Іийсайх.

— ГІишлошъяра гІулакх сона дилла а дагалатташ хиннад, — дувц Евлоев Іийсас. — Хьа бІаргаш дІатІахьежашехьа хьалъотт наха чубаха цІенош, промышленни объекташ. Из дика ца хийтача, цунах доккхал ца дича дарг мичад, ха ма-хой хьона: цу юкъе хьа къахьегама дакъа а ма-дий. Цудухьа эскаре гІулакх даь цІавеча гІишлошъеча организаце балха эттар со шофер а хинна. Цу тайппара бархІ шу да со колхозашта юкъерча гІишлошъеча организаце объекташ хьалъеча мовхьаш кхухьаш вола. ХІаьта хІанз со цхьоалагІча класса водитель а ва.

Балха воллашехьа а яьхар аз квалификаци лакхъяра курсаш.

Цкъа Іуйрийнарча планерке гаража заведующе хьакхайкадир салоІача дийнахьа машиннаькъа станце мовхьаш тІадола вагонаш кхоачаргья аьнна. Вагон ханнахьа Іо ца йоассайнча дукха ахча такха дезаргда предприяте. СалоІача дийнахьа болх бе массанел хьалхараьза хиннар Евлоев Іийса вар. Иштта я цун оамал. Оалаш долчча тайпара, хьалха гІулакха уйла е еза, тІаккха — шийй. Бийса яххалца ваьллар шийй коллегашца цхьана гІишлошъю материалаш дІаувзаш. Іуйрийна юха а наькъа араваьлар. Дуккхача объекташта ардакхаш, кирпишк, цемент йихьар цо цу дийнахьа...

— Цкъа тханцига шофералла балха вера Горбаков Алмажи, — йоах Сунженски МСУ керттерча экономиста Василий Степанович Бузоверова. — ХІаьтта мара лехкара бокъонаш а хьа ца эцаш, зІамига саг вар из. Цунна бІарг тІерабаккха йиш мичай. Наькъо мича лов опыт йола лехкараш мара. Оаха соцадир рейсашка из Евлоев Іийсайца ахийта. Хала хургдар къонача шофера уллув хьехамча хиннавецаре. Цкъа дийза Іанзар Іийсай Алмажена зажиганена регулировани еча, скаташ хувцача гІо де. ХІанз чІоагІа баркал оалаш ва Алмажи шийй воккхагІволча новкъоста, хІаьта из дика а Іомавеннав автомобиль ГАЗ-51 лелае.

Хатта оаш моллагІча шоферга. Евлоев Іийса фу саг ва аьле. Цар аргда: нахаца товш, къахьегам безаш, ше ду атта доаца водитела гІулакх дика довзаш ва, цунга кхаьча машина ко тешамеча бе хул. КІезига хІама кходаьдац цо капитальни ремонт ца еш машино бу никъ бІаьхбара, резина хьурматдара чотах.

Иштта лелаш я юртарча дом гІеттача наькъашка шийй шофера гІулакх дукхадезаденна волча Іийсас лехна автомобиль.

А. КОЛЕСНИКОВ,
Сунженски типографе печатник.

Социалистически интеграци чакхйоахаш я

ЭКЗАМЕН ДІАЛУШ Я КЕРДА ТЕХНИКА

Москвана юххера Щербинка яхача станцена лаллара машиннаькъа транспорта Ерригсоюзни Іилма-тохкама института (ЦНИИ ЖТ) экспериментальни гом — из, мадарра аьлча, араюккъе улла Іалаьмате йоккха лаборатори я. Йоккха йоацача майдан тІа я тохкамаш деча тІаьй итташ аьшкбетонии металлически фермаш, лабораторей корпусаш, депо, тамашийна хьувзаш долх укхаза чурча наькъий рельсаш. Машиннаькъа коллешкеи цехашкеи «экзаменаш» дІателаши «кийчон аттестат» хьаэцаши я массе тайпара машиннаькъа техника, локомотивайи электровозийи керттера узлаш.

...Балха эксперимента ди да тахан гома тІа: тохкаш я Байкало-Амурски машиннаькъа тІа болх байта лаьрхІа бархІ соа йола цистерна. Стенда управлене пульта хьалхашка вагІача оператора микрофон хьалъэц: «ЛадувгІалаш! ТІера педаль балха шаьръеш да тхо! Автомат болх бе йолайолийт аз. Йолаеннай!».

Пульта тІа цІе лампилг лоталу, 120 тонн еза цистерна безам боацаш санна, урхалегІа хьалтІайолалу, хІаьта цул тІехьагІа мух мо массе бетонни тупик йолчахьа чухьед хьатІайоагІача тохкам беш йолча «бамовскичоа» духьала. ВІашкакхет! ТІаккха цу сахьате гизгий мазо санна проводаша юкъеерзаяьча экзамен луш йолча вагоно шийгарча «хьалах»лаьца хоам бу лаборатории осциллографашка... Цу эксперимента поккъосталца гучадоал, поезда дозал, из йІаьх ца а еш, цу тайпарча цистернай чотах алсамдаккха мегаргдий-деций.

ЦНИИЖТ опытни гом — массе тайпара оагІош йола организм. Ткъаь пхиъ лабораторен цехеи, стендаш тІа деш дуккха тохкамаш да машиннаькъий проблемашта. Социалистически мехкашкарча коллегашца, белггала аьлча, чехословацки специалисташца цхьана ду балхаш.

ЙоккхагІйолча Іилман болхлочо Бартенева Лидас дувц, хІанз тохкамий стенда тІа тохкаш я советски заказагІа «Шкода» яхача объединене хьаяьча чехословацки автомотриса кузов. Кузов къаьстта чІоагІа йий хьажар духьа 600-на кхаччалца бустама прибораш ехкай цунах, яхаш.

Еррига а проводашта юкъе «хьоарчаенна йоаллача» локомотива баьццарча корпуса йІоаххала цехе гІолла Іодолх тхо. Эксперименте дакъа лоацараша шорттига тІагІолла бинт а хьоарчадийя, пахашкашта юкъе йохк кагий датчикаш. Юстарара тІахьежача бІарга зелургбоаца хІанзарчоа беш бола болх ба из, хІаьта а цунах тийша да бустамаш нийса даьхадий хар. Автомотриса кабина чу хьалтІадоал тхо.

— Шоана ма-гарра, — йоах Бартенева Лидас, — Іалаьмате комфортабельни я мотриса. Хоза салонаш, паргІата сиденеш, арахьежа доккхий кораш, керда фо чуувзеи йовхал лоаттаюи тІехдика система, тата ца хозийта дика изолици я цун. Двигателашта юххе йоаллача салоне паргІатта къамаьл дІа-хьа де йиш хургья пассажирашка: тато новкъарле ергьяц царна. Универсальни я машин: денбийсан моллагІча хана машиннаькъа тІарча поездий дукхалга хьежжа массехк пассажирски вагон тІехьатасса йиш я цуна (1000 говра низ болча чІоагІача двигатела чотах).

Институто ЧССР-ерча коллегашца цхьана леладеча гІулакхий цхьа масал мара дац из. Дукха ха йоаццаш тохкамех толаме чакхъяьлар укхаза хІанз вай мехка машиннаькъашка гІолла лела ЧС-200 яха чехословацки электровозаш.

— «Шкода» яхача объединенеца цхьана леладу гІулакхаш, — аьлар ЦНИИЖТ директора заместитела Иноземцев Владимира, — хІанз традици а хинна дІадоладеннад. Тахан Советски Союза машиннаькъашка гІолла удаш лел ЧС-2Т, ЧС-4Т яхараш санна йола тешаме машинаш. Геттара масса хиларца цхьана царех йоалла башхало я иштта реостатни тормоз тохаш йола автоматически система цун хилар а. ДагадоххарагІа аьлча, из хьахиннай советски чехословацки конструктораша цхьана къахьегар бахьан долаш. Лакхе йийцача локомотивашта советски наькъашка баьча тохкамо бакъйир цар башхадика характеристикаш. ТІехьагІо хьае лерхІ, гучох, 1000 тонн беза мухь ийца поезд дукхха а сихагІа кхувла йиш хулийтаргйолча электровоза типови модель.

ХІанз транспорта чехословацки Іилма-тохкама институтаца цхьана тохкамаш ду оаха, — йоах дІахо Иноземцев Владимира, — масса лелача локомотиваштеи электронни противоюзни устройстваштеи — геттара масса лелача хана талхаргйоацаш чархаш лораеш йолча хІанзарча техникана.

Борис ШЕВАТОВ.
(АПН).

Доазол дехьара

Дунен халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаш

ШИН КОНТИНЕНТА ЮКЪЕ ГIОЛЛА ТИЛЛА КОНТЕЙНЕРИЙ ТIИЙ

Дерригa a 15—20 ди-бийса мара эшац Малхбузен Европа мехкашкара мухь Японен Къулба-Малхбоален Азе паччахьалкхенашкеи кхоачабара, нагахьа санна советски порташкеи Транссибирски машиннаькъагIеи тиллача контейнерни тIаьх пайда ийцача. Цу линева «обкатка» е йолаяьй шерра-шера дукхагIа хулаш дола советски экспортни мовхьаш дIаувза доладаларца.

«Азия — Европа» яхача контейнерни тIаьх пайда эцаро цунца хьашт долаш йолча паччахьалкхенашка йиш хулийт ерригача континентий мехкашцара экономически бувзамаш хийцца дегIакхувла. Дунен тIа эггара бIаьхагIа болча Транссибирски машиннаькъах тахан пайда эц, ма-дарра аьлча, Европа дерригача мехкаша а хIаьта ишта Японе, Филиппинаша, Сингапуро, Гонконго а. ХIара шера дукхагIа къоабалбаь тIаэцаш ба из. Цу наькъагIа шинна а оагIорахьа шера дIа-юха йода 100 эзар совгIа контейнер. ВIаши нийслергда вай: 1970 шера эггара хьалха кхыча мехкий транзитни мовхьаш дIа-юха кхахьа долалуча хана дIайихьар 400 гаргга контейнер мара яцар.

Хьал долча наьха уйла цу транспортни тIаьна тIаувзара бахьан малагIа да? Шеко йоацаш, мухь дIа-юха кхахьара аьттув хилар, ха кIезигагIа йовши мах кIезигагIа бодаши хилар да.

Малхбузен Европа порташкара контейнераш советски кемашца Ленинградски форда порте яхь. Укхаза машиннаькъа тIа дIатIа а яьхс, поездашца - экспрессашца Транссибирски машиннаькъагIа 12 ден-бус Тихоокеански бердашкахьа Находка яхача порте кхсачаю. Цул тIехьагIа юха кемаш тIа а бетте бахьийта безачарга дIабохьийт мухь. Ишта кхухьийташ хилча контейнераша наькъа йоаккха ха кхыча транспортни наькъашка йоаккхачунца нийсийча, шозза хIана лац аьле кIезиглу.

Азера Европе доагIа мовхьаш вонх оагIорахьа долх СССР малхбузехьарча доазонашкеи кхыча пункташкеи кхачалца, хIаьта цул тIехьагIа тайп-тайпарча транспортни средствашца европейски мехкашка а Гаргарча Малхбоале а дIакхухьийт. Масала, Гамбург яхача малхбузенгермански порте хьош бола мухь массаза а контейнеровозашца Ленинградера дIакхухь. Цхьабакъда «Совтрансавто» яхача дунен халкъашта юкъе мовхьаш дIаюха кхухьача советски объединене автопоездашца а дIабахьийта йиш йолаш ба из.

Байкало-Амурски машиннекъ билла баьлча дикка тоалургда транзитни мовхьаш Советски Союзе гIолла дIа-юха кхахьара хьалаш, юкъера юкъ дикка лоацлургья, дIабода мах лохлургба.

Боккхача лоархIаме я беррига Транссибирски наькъагIа болх беш йола транзитни контейнерашка электронни бIарг локха система. Контейнераш малагIча станце гIолла чакхъяьнний, кхача безача мухь маца дIакхоачаргба хойташ бола хоам хьашт долча хана хьаэца йиш я заказчика.

«Азия—Европа» яха контейнерни тIий —вIаши гIойле хиларен лархIарен ларда тIа дегIаухаш дола, дунен халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаш хьахьокхаш дола къаьгга масал. Цхьабакъда, Малхбоаленнен Малхбузеннен юкъера экономически бувзамаш толамегIа леладара дика вIаштIехьаьккхан эффективно болх беш йолеи бIарчча цхьа транспортни конвейер эш. Цу гIулакхца дешаца хьашт долаш йолча ерригача оагIоша цхьана ерригевропейски магистральни транспортни наькъаш тоадара, цу даькъе транзитни операцеш аттача яхаран сихъяран тIадерзадаь къахьеганза даргдац.

Дукха ца говш «Азия—Европа» яхача контейнерни тIаьна юкъейоагIача «европейски белажа» кхоалагIча варианта перспектива а хила тарлу — ФРГ территоре тIа гIолла доаккхаш латта Рейн—Майн—Дунай канал болх бе доладалийтарца. 3500 километр бIаьхача цу трансевропейски хин наькъо «дода хий — форд» яхача тайпах долча хIанзарча кемашка йиш хулийтаргья Къилбаседени Iаьржачен фордашта юкъе лела.

Транспорта даькъе ерригача Европо цхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладаро берригача доакъашхошта Iалашбергба материальни средствашкхоирцеи производства эффективность лакхъярцеи дувзаденна хулаш бола дикка боккха аьттув.

Эдуард ПРОХОРЕНКО.
(АПН).

Советски саг — доазол дехьа

«ТХО РАЬЗА ДА ЦАР БАЛХА»

Из шера белажаш йола эрсий кIант дика вовзаш ва Чипате — Замбе Малхбоалехьарча провинце административни центре меттел, мехка дуккхача кхыча районашка а. Ковган Юрий — советски бурувдеттарий кулгалхо — мичара кораводгIаргва аьнна аз хаьттача, массехк замбиец цу сахьате хьатIаведар сога никъ хьахьокха.

ХIанз кхо шу дIадаьннад Юрий Васильевича, цхьан московски института инженера, Замбе болх бу. Йокъало чIоаггIа Iоткъам тIалоаттабеш хьабоагIа из мохк массаза а. Укхаза лаьтташка хий дехкар — эггара хьалхарча проблемех цаI. Дуккхача хьале из кхоачашъярах тийна хургда ВIашагIкхийттача къаман лоIама парте (ЮНИП), правительства хьалхашка оттадаь юрта боахам сихха айбара декхар чакхдоаккхилга. Из толаме кхоачашдара замбийцашта новкъостал ду советски бурувдеттараша. Цар дакъа а лоацаш бурув детташ хIанзале а 350 совгIа скважина яьккхай. Из бахьан долаш цIена мола хий кхаьчад посёлкашка, больницашка, школашка, керттера продовольственни культура — моис, хIаьта ишта тхьамка, боамби, арахис, бьцалааш, сом хьалкхебеча кхашка.

Чипатера массехк итташ километраш дIахо вахача, юртбоахама района центра юккъе, урагIъяхай бурув теха яьккха кхы цхьаькха цхьа вышка а. Цунна гIулакх деш я мехка эггара хьалхара бурувдеттарий бригадир вола замбиец Чордак Чокани керте латта бригада.

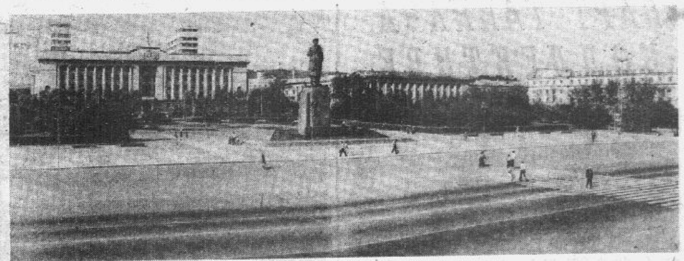
Чордак Чокане йоах, советски доттагIашкара дукха хIамаш Iомадаьд ше. Уж бахьан долаш, белгалдоаккх цо, аз професси Iомаярал совгIа, ишта кхета а дир ший даьхен ираза духьа хьегача къин маIан.

Декъача лаьтташка хий тIадоаладеи дехкеи яьнна шерра план оттаьй республика правительства, цудухьа шерра-шера дукхагIа аш Замбена бурувдеттараш. Юрта боахама министерства декхар дарах замбийцех дуккха бригадираш кийчбаьб советски специалисташа, хIаьта уж хIанз республика кхыча провинцешка бригадашта кулгалдеш ба. Массехк саг Советски Союзе, Киевски геолого-тохкама техникуме деша вахав.

ХIанз цхьан буровой болх беш ва из техникум йистеяьккха 26 шу даьнна Харисон Санала. «Советски Союзе дукха доттагIий бисаб са. — йоах цо эрсий меттала.— Царех вз горни дела хьеха Григорий Карасев, группера «цхьана каша йинаь» Николай Коханеци Петр Васичи. Ленинградски горни институтера инженера диплом эцар духьа шун мехка дIахо деша ловра сона».

Замбийцаша чIоаггIа мах бу советски специалисташа шоашта болча пайдан духьа доацаш деча новкъостала. Массаза йокъал латташ хиларо, йоах Малхбоалехьарча провинце массазарча секретара заместитела Х. Чилэсия, юхадетт хьувкъамга диллача мехка кхоалагIча моттиге латтача провинце юрта боахам дегIабоагIилга. Хий дехкара проблема къоастае новкъостал ду тхона советски бурувдеттараша. Цар баьча балхах хьахулачоа геттара раьза да тхо. Цар новкъосталца бурув теха яьхача артезиански гIувнаша керда лаьтташ карадерзаде йиш хилийтай тхога, хица Iалашбу провинце баха нийсса ахаш нах.

В. НОВИКОВ,
ТАСС корреспондент.
Лусака.



350 шу дизара юбилей деадеш я Енисей тIара город Красноярск — мехка лоархIамегIа дола машиннаькъаши фецареи хицареи наькъаши вIашагIкхеттача улла СибарегIен йоккхача экономически района центр. Событешка диллача дIаьхий истори долаш я из город. Укхаза бIаьшере хьахулача ханна Советски Iаьдал бахьан долаш болхлой классо дуккха къовсам лоаттабаьб. 1897—1900 шерашка Шушенске ше волча, хана В. И. Ленин цу гаьнарча края марксистски болама юхьигашка лаьттав.

Енисей тIарча городе мехка йоккхагIъярех Красноярски ГЭС я, дукха дика продукци арахец цун промышленни предприятеша. Красноярцаша арахец даьри, искусственни хьоаса, автомобилий шинаш, холодильникаш, алюминий, низ бола подъемни кранаш.

Дунен бIаьш йолча концертни площадкашка шийй искусство дIахьокхаш хиннай СибарегIен халхара паччахьалкхен Красноярски ансамбл. Юбилейни шера городе хьадийллад операн балетен паччахьалкхен театр. ТIеххьарча шерашка Красноярске хьалъяьй наха чуIеча кердача цIеной кварталаш.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа 350 шу дизарца дувзаденна Красноярска Октябрьски Революце орден еннай.

СУРТА ТIА: Революце майда — Красноярска центральни майда.

Ю. БАРМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ХЬАСТАМ ДАГАБОАЛЛ ОТТО ГАБСБУРГА

Гулбеннараша 38 секунда дIаьхденна чIоаггIа тIоараш а тохаш трибуне хьалтIаваьннача оратора аьлар: «Ялте хоададаь доазув, из Европа доазув дац». ДIахо хьакхайкадир цо, «деза декхар хет шийна чехаш, мадьяраш, полякаш европейцаш лаохIар» аьнна.

ДукхагIа бараш дикка хана чу беннача. дIабIарахьежача дIаяха къаьнараш, дикагIа йола ханаш дагайоахкаш уж болга ховргдолаш хиннача гулбеннараша багара хьаара доаллашехьа а лоацар оратора хIара дош. ХIаьта веж цу тIеххьа дIахо шийдар дувцаш вар: «Европа кхоане европейски сообществах йоалл. Ма хоза хургда вай, нагахьа санна цунна юкъа цхьаккха австриец ца хуле».

Гулбеннараша къаьстта къоабалъеш тIайийцар оратор Советски Союзахи СССР-ацa моастагIал ца а леладеш, торговли лелаелга дикагIа хеташ долча малхбузехьарча мехкехи гIерташ йола къамаьла юкъера моттиг.

Юххера а къамаьл чакхдаьннaчул тIехьагIа юха а чIоаггIа тIоараш техар, хIанз тохаш 41 секунда дIаьх а деш.

Ишта лоаца юхакердадоаккхаш я «Зальцбургер нахрихтен» яхача доккхача австрийски газета тIа кепатеха Зальцбурга цхьан учреждене Отто Габсбурга даьча къамаьлах йола отчет.

— Отто Габсбург... Сабарделаш, — хатта бокъо я дешачун. Лохе Iохайна йий молаш вагIаш вицлургвоаца Швейк а волаш. цунна лакхе хьалтеха доаллаш дукха мозий тIадаьгIа белгало йола портрет а долаш хиннача императора Франца-Иосифа гаргара саг вац из? Ва шоана, из ва. ХIанз, Центральни Европе дахача халкъашта гоама хинна Габсбургий империн ехачул тIехьагIа 60 шу даьлча, цу господина цIи юха а австрийски газетий оагIош тIа аралелха яьннай, цу тIа бегаш беча разделе а ца лелхаш, эггара белгалагIа йолча моттигашка. Отто Габсбурга малхбузенгермански гражданство ялар хьакхайкадича денз дIадоладеннад дерригa а. Цу цхьан ханна дувцаш дар, цо австрийски гражданство а шийна йитай, яхаш. Цу хоамо чIоаггIа протест хьоайир дукхагIа болча, демократически уйла йолаш болча австрийций. ГIулакх миштад аьлча, Австре а цун доазонел арахьа а вовзаш ва Отто Габсбург «еррига Европа», лакхе бийца «чехаш. мадьяраш, полякаш» а тIехьа, «католически монархе» байракхашта кIал вIашагIтохара йосакхо еш хиларца эггара бIехагIа вола реакционер санна. Сурт оттадеш аьлча, цунна дагадоалл шийй, Отто Габсбурга, бизза императорски гIирс тIабувхаш дола портрет цхьан хана Франца-Иосифа портрет хьалъиллача пражски трактире боаллача хьастамах хьалъоллилга.

Бакъдар аьлча, кхоачаш хулга хьахадац дагадоахкача цу хIамашта. Цхьабакъда цунна шек волаш хIама дац габсбургски династех йисача тIехьен. Из дуне мелладволавенна лел, докладаш ю цо (шера кхо бIаьннега кхачалца), геттара яздеш, яздеш, яздеш ва... Шийй «панъевропейски идея» хьаллоацаши цо «киназа духьалара шайтIай боанг» оалаш йола коммунизм Iохьенхаеши дола 24 книжка арахийцад Отто Габсбурга хIанзалца. Цу цхьан ханна еррига дунен проблемаш а хьехаю цо, шийгара, цхьаккха дош духьала да йиш йоаца шийй соцам бу. Масала, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара политика «кхераме иллюзи» я йоах цо. хIаьта тайп-тайпара социальни системаш йола паччахьалкхенаш машаре яхар — «модни къамаьл».

Отто Габсбурга шийй керттера моастагIий лоархI эрсехи цар цхьоагIонхоехи. Уж ба хий Iаьрждераш а дерригача дунен тIа боалла берригa кегар лелабара бехке бараш а: Иране забастовкаш, Афганистане революционни эргалонаш хуле, моттигерча бахача наха Къулбехьен Африкерча е Родезерча расистски режимашта духьала къовсам лоаттабой — из беррига а эрсий тийшаболх ба, «Москван кулг» да из мел леладер.

Ишта я Отто Габсбурга политически юхь. ТIаккха хIаьта сенна ийша долахьогI цунна шоллагIдар — малхбузенгермански гражданство? Цун маIан фуд аьлча, 1979 шера хоржамаш хул «европейски парламенте», хIаьта нейтральни Австре гражданин хиларах цига харжа оттаве бокъо хургьяцар Габсбурга. ХIаьта хIанз, киса доаллаш ши паспорт а долаш, Габсбурга гуччахьа хьадувц шийй дагaрадараш: цхьаккха юридически духьале йоацаш Баваре доал деча ХСС-агара — Штрауса партегара шийй кандидатура оттаергья цо «европейски парламенте» — ираза Штраус а хIаьта цунца цхьана малхбузенгермански газетни король Шпрингер а цун шийй доттагIий ба. Цар новкъосталца — цунах шеко йолаш вац Габсбург— хургйолча «парламенте» гIанд Iалашдергда цунна.

Из, дий хьона, хьалхарагIа ба пражски пивной пенах техача цунна дагабоаллача хьастамга бодача наькъагIа баьккха. ХIаьта а духьаленаш увтт — уж цунна гоама бола эрсийн цар цхьоагIонхойн. Фу дергда укхаза? Отто Габсбург дог тийша ва: даьсса хабар ца а дувцаш, бIубеннеи майреи де деза дер. Цунна хетачох, «решенеш тIанийрахи законаш увттадарахи кхоачамбаь цхьаккха дича а Iе йиш яц европейски парламент». Цо е ше хьае еза шийй «исполнительни орган», е НАТО-на юкъе аьннар оттаргдолаш бокъо хила еза цун.

Шийй «панъевропейски идея» дегIа а йоалаеш, Отто Габсбурга бицбац Европана географически геттара гаьпа бола цхьоагIонхой а. Цу тайпара цхьоагIонхой гу цунна Китае.

МоллагIча общественни органе ше харжийта гIерташ волча хIара кандидата шийй кредо тIа а язийя плакат арахецаш Iаьдал да малхбузехьарча мехкашка. Габсбурга плаката тIа, гучох, яздаь хургда: «НАТО-и Китаеи вIашагIкхийттача низашца— дIахьалхашкахьа долле. Европе католически монархи хьаяргахьа!»

Бакъдар аьлча, «европейски монархашта» юкъеваха гIертача кандидата кхайкабеш бола реакционни паьшк бегбаха йиш йолаш бар. ХIаьта а кхычунга хьожаргда вай. Австрийски законагIа, кхыча мехка гражданство тIаэцаш волча моллагIчох а австрийски гражданство автоматически дIайоал. Из дIа ца йоалаш бисац Австрийски Республикана хьалхашка карагIдийнна къаьстта доккхий хIамаш долаш е тIехьагIа хургдолаш бола нах мара. Духхьал царех лаьрхIа ва Отто Габсбург а — ши гражданство лелае мукъабеннаб цунна.

Мехка демократически общественносто хатта а доагIаш хетт: «республикана хьалхашка къаьстта доккха хIама карагIдалар» да «европейски парламенте» хулача хоржамашка архиреакционни парте цIерагIа кандидатура оттаяр?

Австрийски Iаьдалаша дIадоладаьча цу гIулакха духьалара протесташ тIехьтIехьа чIоагIагIа хул. Цхьабакъда, хьагучох, Отто Габсбурга гадоахараш ба Австре, цу тIа а геттара лакхера хьакимаш болаш бараш. ХIаьта из гIулакх теркал ца деш Iе йиш яц европейски континентера машар беза болаш мел бараш.

АПН соб. корр.

КЕРДА ГIУЛАКХАШ ЮКЪЕКХУВЛ

Денгара-денга дегIаух вай мехка экономика, тоалуш, хозлуш хьадоагIа советски халкъа вахар, тIа-тIа совдувл Iилман техникай кхоллamаш. Цу массадолча хIамаьца дийза а докиха маIан долаш а да таханара къахьегамхой кхетабеш хьалкхебара болх дIабахьар. Юртара бахархой кхетабеш кхебара дикка гIо-новкъостал ду культурно-сердалон учреждениеша. Культура кхуврчаша сакхетам лакхбара беча балха маьхале а пайдане а йола цхьа оагIув я керда обрядаши цIейши вахара юкъедоаладар. Цу хьакъехьа болх дика лелабу Шаьла районерча культура цIеноша. Керда обрядаши цIейши вахара юкъедоаладара районерча культура цIеношта юкъе шийгара масал гойташ хьадсагIа Герменчукера культура ЦIа. Районе эггара хьалха е йолаелар нига кагирхой салаIара сайренаш. ХьалхагIа цу сайренашка кIезига ухар мехкарийи бокхий нахи: хIана а тIехьа вайнаха юкъера дIадаланза долча баьдеча гIулакхаша юхабеттар уж, аьлдитах лоралора. Бакъда. Герменчукерча культура ЦIен директор Альбекхаджиев Султан ше хьалаьца гIулакх юхьагIдутачарех вац. Юртахой уйла цу салаIара сайренашта тIаувза гIерташ шоаш еш йолча сайренашта юкъе дукха керда хIамаш юкъекхухь Султанеи, культура ЦIен художественни кулгалхочо Махмудов Мухьмадеи. Из бахьан долаш хIара кIиранди йнахьа хIана хилац аьнна хул уж сайренаш. Цар дика новкъостал ду халкъа дика традицеш лорве а йоаржае а, кагирхой дог-уйла цIенъе а.

Укх шера апрель бетта культура ЦIагIа хилар В. И. Ленин ваь 108 шу дизара хетаяь йола «БIаьстан а къахьегама а деза ди» яха сайре. Цул тIехьагIа чакхдаьккхар Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом чакхбаьнна 33 шу далара хетадаь «ДоттагIали къахьегами» яха цIей. Цу мероприятешка къамаьлаш дир партийни, советски, комсомольски болхлоша, дийцар къахьегамхоша даьхача толамех, хьалхашка латтача декхарех лаьца. Шоай а шоай новкъостий а балхахи балха толамехи лаьца дийцар балха хьалхле лелаераша.

Массанена дика пайда луш, наьха сапаргIата долаш, салоIаш вIаштIехьдаьха дIадихьар уж цIейш. Герменчука культура ЦIагIа, дика дIаоттадаь латт кагирхой Советски Эскаре гIулакх де накъабоахаш, из гIулакх кхоачашдаь баьнна цIабаьхкача салташца вIашагIкхетар, царна хетаяь йола сайренаш елга.

Шаьла районерча Курчалойн Майртупи яхача юрташкарча, Шаьла районни культура цIеношка дика лелабу вахаре керда обрядаши цIейши юкъедоаладара беш бола болх. Ишта, Шаьларча районни культура ЦIагIа хилар Социалистически Къахьегама Турпала «Джалка» яхача совхоза мехотряда кулгалхочоа Саидов Баудена хетаяь сайре-портрет. Дукха ю укх ЦIагIа кагирхой салаIара сайренаш а. Укх шера ялат чуэца долалуш юртсоветаца цхьана вIашагIа а кхийтта «1978 шерара хьувкъам чуэцаш толам балба шун!» яха цIей чакхдаьккхар. ХIаьта укх деношка Курчалой юрта деэдир 1978 шерара ялат чуэцар чакхдалар. Дукха адам гулдеш самукъне чакхъяьлар Аргуна горсовето а культура ЦIено а цхьана вIашагIкхийтта чакхъяьккха ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь хинна «Къахьегама цIей» яха мероприяти.

Вахара юкъедоахача кердача гIулакхех да культучрежденеша кхыча организацеша вIашагIа а етталуш чакхйоаха В. И. Ленинан тIем тIа байнача нахан оттадаьча памятникашта юххе паспорташи комсомольски билеташи дIадалар. Ишта чакхъяьхар «Живарий, кIантий», «Живарий мехкарий!» яха конкурсаш а.

Вахаре керда обрядаши цIейши юкъедоаладара культучрежденешта дикка гIо-новкъостал ду Аргуна горсовето, Майртуперча, Герменчукерча, Курчалойрча юртсоветаша, «Шалинскийи» «Джалка» яхачеи совхозий кулгалхоша. Бакъда, дукха да тха, кхоачамбоацараш, хьалхашка латта декхараш докхий а бехктокхаме а да. Цхьаццайолча юххьанцарча партийнии, комсомольскии, профсоюзнии организацеша, юртисполкомашa боахама эшшаш дола гIо-новкъостал дац. Керда обрядаши цIейши юкъеувзара бе беза болх дикача ларда тIа а баьккха дIаоттабаьбаи райисполкомо а. Еррига культучрежденеш а яц уж керда гIулакхаш вахара юкъеувзара йолча торонех бизза пайда эцаш. ХIаьта керда обрядаши цIейши вахаре юкъедоаладара, цу гIулакхашта духьале еш дола кхоачамбоацараш дIадахара, даьха толамаш овсарегIа хилийтара, доаржадара тIеберзабаь болх дIахо баьа беза! Цу гIулакха тIехь-тIайоагIача хана кхы а хьинарегIа къахьега безам а ба тха.

А. ШАХИДОВ,
Шаьла района культура отдела инспектор.

№ 6 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ 1978 — 1979 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ХЬЕХ

Училище кийчбу ер професеш йола специалисташ: **кхачан товарий продавецаш, промышленни товарий продавецаш, контролераш-кассираш, общественни кхачан повараш, кондитераш, операторaш, кога гIирса тIатохачоа лобоахараш.**

Школаш йистеяьха хьамсара новкъостий, дувла тхо долча деша, Iомае халкъа боахама эшаш йола говзалаш!

Деша дIаэцара условеш:

Повараш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 2 шу.

Промтоварий продавецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Кхачан товарий продавецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Контролераш-кассираш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Сберегательни кассашта бола операторaш — дешара ха 1 шу.

Кога гIирса лобоахараш — дешара ха 1 шу.

Деша воагIачунга хила леза:

Аттестат е дийша хилара тешал (подлинник)

Школера енна характеристика.

Диъ фотокарточка (3 х 4).

Паспорт.

Продавеций группашка дIаэц сеца городе бахаш бола нах.

Училище дIачуийцараштa **30 сом стипенди тел.**

Училище болх беш я кружокаш: **спортивни, хоровой,** инструментально-вокальни

Училище дIачуэцаш экзаменаш яла езац.

Училища чакхъяьккхачул тIехьагIа **дешархой балха** дIахьежабу г. Грознерча **предприятешка а республикал** арахьа а.

ДУВЛА ТХО ДОЛЧА ДЕША!

Училища адрес: г. Грозный, 37, Киевски ул., 45. Училище воагIар ва веза № 1 йолча троллейбусаца «Спокойная» яхача из соцача кхаччалца.

Телефон: 3-58-27.

«СЕРДАЛО» ГАЗЕТА РЕДАКЦЕНА ЭШ ГIАЛГIАЙ МЕТТАЛА КЕПАТОХА ХОВШ ЙОЛА СЕКРЕТАРЬ-МАШИНИСТКА.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — Iуйранари гимнастика. 8.55 — «Бален форди вIашагIкхийтар» яха телевизионни музыкальни фильм. 9.20 — «Шоана, дай-ноаной!». 9.50 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.20 — «Советаши вахари». 10.50—Фильм—бераштa. «Беглец из Янтарного» яха художественни фильм. 12.00 — «ДIа-са лелара кхграмзле». 12.30 — «Архитектура. СибрегIен городаш». 13.00 — «Тхоца хIаде, оаха санна хьаде, тхол дикагIа хьаде». ГДР-ера передача. 14.00 — «Саг лаьттан тIа». 14.45 — «Спортлото» тираж. 15.00 — Мультипликационни фильмай программа. 15.30 — «УнахцIено». 16.15 — «Цирка арена тIа». 17.00 — СССР футболах йола чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Киев). ЦСКА стадионера трансляци. Перерывах — кердадараш. 18.45—«Дийнача хIамай дунен тIа». 19.45 — И. Бах. № 3 йола бранденбургски концерт. 20.00 — СССР футболах йола чемпионат. «Шахтер» (Донецк) — «Динамо» (Тбилиси). 2-гIа тайм. Донецкера трансляци. 21.00 — «Ха». 21.30 — «Интервидение фестиваль». Сопотера эстрадни иллей конкурс. (Польша). 22.30 — Хи тIарча яхьий дунен чемпионат. Хи чу кхоссавалар. Малхбузен Берлинера передача. Чакхъяьлча —кердадараш.

II ПРОГРАММА

12.00 — Бераштa йола мультипликационни фильмай программа. 12.30 — «Советски спорт» яха киножурнал. 12.40 — «ТАИН». ДIахьу Нохч - ГIалгIай Паччахьалкхен университета профессора — В. Б. Виноградова 13.00 — Херсонски музыкально - драматически театра спектакль... 14.50 — «Инза» яха киножурнал. 15.00 — «Борис Годунов» фильм-опера. 19.00 — СССР футболах йола чемпионат. «Шахтер» (Донецк) — «Динамо» (Тбилиси). I-гIа тайм. Донецкера трансляци. 19.45 — «Сийна оалхазар» яхача художественни фильмах йола музыкально-поэтически композици. Ленинградера передача. 20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». 20.30 — «Кинонbackъбаръ клуб». 21.30 — «Вай цIа» яха художественни фильм.

27 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — «Зарядке е дIаотта!». 8.55 — Татарски АССР Паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбла концерт. 9.30 — «Гургал бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва!». 11.00 — Лоацаметражни художественни фильмай программа. 11.40 — Хи тIарча яхьий дунен чемпионат. Нек. Малхбузен Берлинера передача. 12.00—«Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизарга. «Дийна дакъа» яха Ленинградски Паччахьалкхен Академически Пушкина цIерагIча драма театра фильм-спектакль. 16.25 — «Дуненъюкъера панорама». 16.55 — «Тахан — шахтера Ди». 17.10 — «Шахтера Дейна хетаяь музыкальни программа». Центральни концертни залера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Кинонекъбара клуб». 19.30 — «Дуэнья» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». 21.30—«Интервидене фестиваль. Сопотера эстрадни иллей концерт (Польша). 22.40 — СССР спортивни гимнастиках йола чемпионат. Кхалнах. Многоборье. Донецкера передача. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Шахтерски кхо бIаь шу» яха телевизионни документальни фильм. 9.30 — «Ека, цимбалаш». Концерт. 10.00 — «БIаргагуш дар — теша хала дар». 11.00 — Музеяшкеи выставочни залашкеи гIолла. 11.30 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 12.00 — «Ся лаьтта, са безам». Ерригроссийски дешархой производственни бригадех йола репортаж. 12.30 — «Дунен халкъий кхоллам». Инде искусство. 13.00 — «Дика тоьараш дукхагIа». 13.30 — «Воронежски эпенашка». Воронежера концерт. 14.00 — «Кинопанорама». 15.30 — «Школьни вахар» (нохчий меттала). 16.00 — Ленински комсомола 60 шу дизарга. «Комсомольцаш — сатем боаца дегаш». Телевизионни музыкальни конкурс. 17.05 — «Из шоана мог». 18.00 — «СССР футболах йола чемпионат. «Локомотив» (М) — «Спартак» (М). «Локомотив» стадионера трансляци. 19.45 — «Саги закони». 20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». 20.30 — Волейболах йола дунен чемпионат. СССР-и—КНДР-и вIашагIтеха команда. Ленинградера передача. 21.00 — Iилман-популярни фильмай программа. 21.30 — «Антрацит» яха художественни фильм.

ХIоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 20 — 25. Грозне 23 — 25 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи чIоаггIа морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 13 — 18, дийнахьа 22 — 27 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

26 августе

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 17.00 Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Ацетонови завода художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Кинолекторий. «Парте аграрни политикеи хIанзарча замалахьа из кхоачашъелген» яха лекци. 19.30. «Мещанствана духьала бола тIом» яха кинофестиваль. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 19.00. Ахканара кинолекторий «Советски патриотизми пролетарски интернационализми» яха лекци. 20.00. Гойташ да Iилма-технически хроникально-документальни фильмаш. 14.00. Парк. «Советски композиторий иллеш» яха радио концерт.

27 августе

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. «Пятилетка марше — коммунальникаш» яха жилищно-коммунальни боахама къахьегамхой коллективни салаIара ди. 15.00. Технически ловзарий майда. Цхьатарра массехк сагаца шахматех ловзара сеанс. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 17.30. Баьццара театр. Духовой оркестра концерт. 18.00. «Пятилетка марше — коммунальникаш» яха сайре. 19.00. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне «Орфей» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 20.00 .Фейерверк. 16.00. Кинолекторий «Ленински комсомол — КПСС тешаме гIончеи тIема резерви» яха лекци. 19.30. «Мещанствана духьала бола тIом» яха кинофестиваль. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттей деношка

СФ02539. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6139.